

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง "การบูรณาการวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการศึกษาสู่ความมั่นคงของเยาวชนในระบบโรงเรียน" ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเรื่องวิถีชีวิต
2. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์
3. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม
4. แนวคิดเรื่องความมั่นคงทางสังคม
5. ประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครเชียงใหม่
6. สภาพของชุมชนแขวงนครพิงค์
7. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น
8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
 - 8.1 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 8.2 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 - 8.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องวิถีชีวิต

วิถีชีวิต หมายถึงความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนในแต่ละสังคมบนพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆซึ่ง อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ ได้กล่าวถึง วิถีชีวิตของชุมชน เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสมาชิกส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน ซึ่งพิจารณาได้จาก

1. บทบาทที่สมาชิกแสดงออกมาตามหน้าที่ และความรับผิดชอบทั้งในระดับปัจเจกบุคคลสถาบัน องค์กร และชุมชน โดยที่แต่ละปัจเจกอาจมีหลายบทบาทเมื่อทำหน้าที่อยู่ต่างสถานที่และเวลา หรือแม้แต่เวลาและสถานที่ เดียวกัน

2. โครงสร้างและหน้าที่ของสมาชิก ที่ยอมเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และระหว่างสถาบัน องค์กรและชุมชน ที่จะมีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่เมื่อชุมชนใดมีผลประโยชน์เหลื่อมซ้อนกันในเชิงได้เปรียบเสียเปรียบกันสถานการณ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ ได้ถ้าปราศจากการประนีประนอมกัน

3. การกำหนดเงื่อนไขของความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ เพื่อน เครือข่าย คู่ค้าขาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในผลประโยชน์ร่วมกัน

4. การกำหนดข้อตกลงกฎเกณฑ์ทางสังคม ที่อาจพัฒนาขึ้นเป็นระเบียบบรรทัดฐานทางสังคม ประเพณีและกฎหมายที่มีบทบังคับ

5. มีการสร้างกลไกทางสังคม เป็น Law enforcement ที่มีพลังและอำนาจบังคับใช้ กฎเกณฑ์ดังกล่าวในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม กลไกทางสังคมที่มีอำนาจและเป็นพลังของ ตัวแทนของ สมาชิก สถาบัน องค์กรและชุมชน ทั้งประเภท Law enforcement ที่มีขอบเขตการบังคับใช้ที่มีวงกว้างแตกต่างกัน ทั้งอำนาจที่น่าเชื่อถืออย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผล หรืออำนาจที่นอกเหนือการ ควบคุมทางธรรมชาติ (Super Natural Power)

2. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์

คนไทยโดยส่วนใหญ่นิยมใช้คำว่า “อัตลักษณ์” ในวงแคบๆเช่นแวดวงวิชาการและบางครั้งก็ใช้แบบมีนัยยะแฝงเช่น “เอกลักษณ์” เป็นสิ่งตายตัวไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ส่วน “อัตลักษณ์” สามารถเปลี่ยนแปลงได้

อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชนหรือประเทศนั้นๆเช่นเชื้อชาติภาษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนาฯลฯซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่นๆพูดง่าย ๆคือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่นๆ “อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อุตฺต + ลักษณะ โดยที่ “อุตฺตะ” มีความหมายว่าตัวตน, ของตนเอง ส่วน “ลักษณะ” หมายถึงสมบัติเฉพาะตัว หากมองเพียงแค่รูปศัพท์ “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะนำมาใช้หมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มากกว่าส่วนคำว่า “เอกลักษณ์” มีคำว่า “เอก” ซึ่งหมายถึงหนึ่งเดียวจึงน่าจะหมายความว่าลักษณะหนึ่งเดียว (ของหลายๆสิ่ง) หรือลักษณะที่ของหลายๆสิ่งมีร่วมกันซึ่งเป็นความหมายแรกตามพจนานุกรม นั้นเอง(ที่มา: ทิดกรสอนภาษา. "ภาษาไทย...ชัดใจปู่: เอกลักษณ์-อัตลักษณ์" คมชัดลึก City life.ฉบับที่ 445 (23 มิ.ย. 2008))

อัตลักษณ์ มาจากอัต+ลักษณ์ หมายถึงลักษณะเฉพาะค่านี้นิราชนิตยสถานได้ให้ความหมาย ดังนี้คำว่าอัตลักษณ์ (อ่านว่าอัต-ตะ-ลัก) ประกอบด้วยคำว่าอัต (อัต-ตะ) ซึ่งหมายถึงตนหรือตัวเองกับ ลักษณ์ซึ่งหมายถึงสมบัติเฉพาะตัว. คำว่าอัตลักษณ์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า identity (อ่านว่าไอ-เด็น-ติ-ตี้) หมายถึงผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้เช่นนักร้อง กลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ทางด้านเสียงที่เด่นมากใครได้ยินก็จำได้ทันที. สังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของตนเอง. โลกาวัดันทำให้อัตลักษณ์ของสังคมไทยเปลี่ยนไป

อัตลักษณ์ คือลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวตนของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการ จัดตั้งสถานศึกษาหรือลักษณะโดดเด่นของสถานศึกษาควรเน้นที่การกำหนดภาพความสำเร็จในตัว ผู้เรียน

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า อัตลักษณ์ ไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่ทำให้เรา รู้สึกว่าเป็นพวกเรา แตกต่างจากเขา พวกเขาหรือคนอื่น อัตลักษณ์ไม่จำเป็นต้องมีหนึ่งเดียว แต่อาจมี หลายอัตลักษณ์ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นตัวเราพวกเรา อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ถูก สร้างขึ้นโดยสังคม อัตลักษณ์จึงจำเป็นต้องมี “กระบวนการสร้างอัตลักษณ์” เกิดควบคู่กันไป การ สร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมที่สลับซับซ้อน หลากหลายไม่หยุด นิ่งมาตั้งแต่อดีตสันนิษฐานว่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ณ ช่วงเวลาเดียวกันมี การติดต่อสัมพันธ์ทั้งในเชิงการค้าขายแลกเปลี่ยนสิ่งของ จนถึงการรบราฆ่าฟันกัน ความสัมพันธ์ ดังกล่าวก่อให้เกิดการหิบบ่มและผสมปนเปทางวัฒนธรรมระหว่างกัน ดังนั้น เมื่อกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละ กลุ่มต้องการรักษาความเป็นหนึ่งเดียว หรือความเป็นปึกแผ่นในพวกเดียวกัน กระบวนการสร้าง อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ เพื่อสร้าง “ความเหมือน” และ “ความต่าง” จึงเกิดขึ้น ในกระบวนการนี้ อาจมี ทั้งการสร้างขึ้นมาใหม่อย่างสิ้นเชิง และการหิบบ่มบางส่วนทางวัฒนธรรมของคนอื่นมาทำให้เป็นของ เรา อัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาใช้ได้ดีในยุคหนึ่ง เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป อัตลักษณ์ดังกล่าวอาจใช้ไม่ ได้ผล เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มมีการปรับตัว ด้วยเหตุนี้ เมื่ออัตลักษณ์เก่ามีพลังน้อยลง อัต ลักษณ์ใหม่จึงถูกสร้างขึ้นมาทดแทน อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัว และ ไม่หยุดนิ่ง การสืบทอดและผลิตอัตลักษณ์ใหม่จึงเกิดขึ้นได้เสมอภายใต้กาลเวลาและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป

อัตลักษณ์ เป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นตัวตนความเป็นชาติพันธุ์เฉพาะของตนซึ่ง ก่อให้เกิดความมั่นใจความภาคภูมิใจในตนเองหรือในคุณค่าแห่งตนและอัตลักษณ์ของชุมชนนั้นเกิด จากการอยู่ร่วมกันการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนทำ

ให้สมาชิกในชุมชนต้องพยายามปรับตัวและดำรงตนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังก่อให้เกิดเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติธรรมเนียมประเพณีของชุมชนและมีการปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของชุมชน (เสกสรรค์ สรรพพิสุทธิ, 2546 : 28)

อภิญญา เฟื่องฟูสกุล (2546) ได้เสนอว่า อัตลักษณ์เป็นการเชื่อมต่อระหว่างความเป็นปัจเจกกับโครงสร้างสังคม (social aspect) สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และระบบคุณค่าที่ติดตัวมา ในมิตินี้ อัตลักษณ์จึงเป็นการใช้สัญลักษณ์ (symbolic aspect) ด้วยเพราะเป็นการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่างๆดังกล่าวกระทำผ่านสัญลักษณ์หลากหลายแบบ ในอีกด้านหนึ่งอัตลักษณ์ก็เกี่ยวข้องกับมิติ “ภายใน” ของความเป็นตัวเราอย่างมากทั้งในด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดเพราะมนุษย์ให้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายเกี่ยวกับตนเองในส่วนที่สัมพันธ์กับโลก identity และ subject จึงซ้อนทับกันอยู่จึงมีการแบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ระดับคืออัตลักษณ์บุคคล (Personnel Identity) และอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity)

พัฒนา กิตติอาษา (2546) ได้ให้ความเห็นว่า อัตลักษณ์ไม่ใช่ความหมายที่มีอยู่แล้วโดยอัตโนมัติในตัวมันเอง หรือกำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น และมีลักษณะเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา สาละสำคัญของความหมายของอัตลักษณ์ก็คือ จิตสำนึกส่วนตัว และจิตสำนึกส่วนรวมในระดับสังคม ที่เกิดจากกานิยามว่า ตัวเองคือใคร มีความเป็นมาอย่างไร แตกต่างจากคนอื่น กลุ่มอื่นสังคมอย่างไร และใช้อะไรเป็นเครื่องหมายในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ดังกล่าว

อัตลักษณ์ (identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาคนอื่น (นันทนัย ประสานนาม, 2550)

อัตลักษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ อัตลักษณ์ระดับปัจเจก (individual identity) และอัตลักษณ์ร่วม (collective identity) อัตลักษณ์ร่วมเกิดจากการมีความทรงจำร่วมของสังคม อันเป็นความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความทรงจำและประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการก่อดสรและตีกรอบอดีตเพราะประวัติศาสตร์เกิดขึ้นโดยการรวบรวมตามแนวทางของรัฐหรือชนชั้นสูง ผ่านการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อนำเสนอประวัติศาสตร์นั้นโดยผ่านภาษา เพื่อให้ก่อตัวเป็นภาพตัวแทนของอดีตที่ทุกคนในกลุ่มชนมีอยู่ร่วมกัน และก่อให้เกิดการพัฒนาไปเป็นการมีอัตลักษณ์ร่วม ซึ่งจะทำ

ให้เกิดความสงบในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากสภาพของปัจเจกในกลุ่มสังคมได้ (ฝนวันจันทร์ ศรีจันทร์, 2543)

จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะของชาติพันธุ์ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือ หรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้ชุมชน หรือกลุ่มสังคมมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น

3. แนวคิดเรื่องวัฒนธรรม

สุภัทราอักษรานุเคราะห์ (2532, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตของคนในสังคม หรือวิถีชีวิตของชุมชนหมู่หนึ่ง ซึ่งรวมกันอยู่ที่หนึ่ง หรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะซึ่งสอดคล้องกับ Brown (1980, p.123) ที่ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมว่าเป็นพิมพ์เขียวของชีวิตที่คอยแนะแนวทางการประพฤติปฏิบัติของคนในชุมชน หรือสังคม และปลูกฝังอบรมชีวิตให้ดำเนินไปตามรูปแบบที่เป็นแนวนิยมหรือบรรทัดฐาน และความคาดหวังของคนในสังคม และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบต่อกันได้

วีระ บำรุงรักษา (2539, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของ วัฒนธรรม ว่าคือ ส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ วัตถุ สติปัญญา และอารมณ์ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึง ฐานนิยมต่างๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานของมนุษย์ ระบบค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ และยังรวมถึงองค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย และเป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

การวัดและการประเมินความรู้ทางวัฒนธรรม

การวัดและการประเมินความรู้ทางวัฒนธรรมควรครอบคลุมเนื้อหาทางด้านความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม เข้าใจในความแตกต่างทางความเชื่อ ค่านิยม ในสังคมจริยธรรม และเข้าใจสามารถปฏิบัติตามมารยาททางสังคม ซึ่ง อัจฉรา วงศ์โสธร (2539, หน้า 64 - 65) ได้แบ่งวิธีการวัดและประเมินผลความรู้ทางวัฒนธรรมไว้ 2 หัวข้อใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

1. วัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน หรือ culture with a small 'c' ได้แก่ กิจกรรมปกติประจำวัน เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร เวลาทำงาน เลิกงาน ชนิดของอาหารที่รับประทาน รวมถึงทัศนคติ ประเพณี ค่านิยม การแต่งกาย แนวความคิด และสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ เป็นต้น เนื่องจากภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมเหล่านี้ ความเข้าใจระหว่างกันของคนในสังคมจะดีขึ้น ด้วยการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของกันละกัน ซึ่งการทดสอบวัฒนธรรมชนิดนี้ อาจทำได้โดย

1.1 การตระหนักถึงวัฒนธรรม โดยการถามคำถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน เช่น การจัดโต๊ะอาหาร การทักทาย เป็นต้น

1.2 การทดสอบความรู้ด้านการใช้มารยาทในสังคม เช่น มารยาทในการทักทาย มารยาทในการนั่งโต๊ะอาหาร

1.3 ความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปจากวัฒนธรรมของคน เช่น ระเบียบจราจร กฎเกณฑ์การขับรถซิดขวาหรือซิดซ้าย การกรอกแบบฟอร์มให้ถูกต้อง เป็นต้น

1.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น รู้ว่าคำชมเชยมีความหมายเช่นไร การคาดการณ์ถึงปฏิกิริยาของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์ของการใช้ภาษาในอีกวัฒนธรรม

1.5 ความสามารถวิเคราะห์วัฒนธรรมของภาษาที่เรียน ทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ เช่น โฆษณาทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์ การสนทนาซักถาม เป็นต้น การวิเคราะห์นี้ ผู้เรียนที่เข้าใจความหมายทางวัฒนธรรมที่แฝงอยู่จะเกิดความซาบซึ้งและเข้าใจอย่างถ่องแท้ และสามารถสื่อสารให้เจ้าของภาษาเข้าใจได้ดี

2. วัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นมรดกตกทอด หรือ Culture with a capital 'C' ได้แก่ ศาสนา วรรณกรรม ศิลปกรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่อ ค่านิยม และรูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนภาษาในระดับสูง การทดสอบทำได้โดยการทดสอบภาษาในวรรณคดี ภาษาที่ใช้ในพิธีทางศาสนา ภาษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเผ่าพันธุ์ เป็นต้น

นอกจากนี้ Lafayete and Schulz (อ้างใน ชาลินี สุขมิลินท์, 2544, หน้า 48) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลความรู้ทางวัฒนธรรมควรจะครอบคลุมในสิ่งต่อไปนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นการวัดความสามารถในการจดจำข้อมูลและแบบแผนทางวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้เรียนต้องระลึก จดจำ และอธิบายข้อมูลทางวัฒนธรรมได้

2. ความเข้าใจ (Understanding) เป็นการวัดความสามารถในการอธิบาย จดจำข้อมูลและแบบแผนทางวัฒนธรรมด้วยความเข้าใจในความหมายและความสัมพันธ์ระหว่างบริบททางวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถให้เหตุผลถึงแบบแผนทางวัฒนธรรมนั้นๆ ได้

3. พฤติกรรม (Behavior) เป็นการวัดความสามารถในการใช้ข้อมูลและแบบแผนทางวัฒนธรรมในทางพฤติกรรม เช่น สามารถแสดงท่าทางอย่างมีความหมายในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทางวัฒนธรรม

4. แนวคิดเรื่องความมั่นคงทางสังคม

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยต้องเปิดประเทศเพื่อรองรับการเป็นหนึ่งในชุมชนอาเซียน กระแสการหลั่งไหล เคลื่อนย้ายของประชากรในประชาคมอาเซียนมีมากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาครัฐและประชาชนต่างตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ โดยเฉพาะความมั่นคงทางสังคมอันเป็นความมั่นคงพื้นฐานของประชาชนภายในประเทศ สำหรับความมั่นคงทางสังคมนั้น มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้หลากหลายประการ ดังนี้

ความมั่นคง ในอดีตอาจหมายถึง เฉพาะความมั่นคงของประชาชนจากภัยสงครามแต่ต่อมาความหมายของคำนี้ได้ขยายไปถึงความมั่นคงของมนุษย์ในมิติต่าง ๆ จนทำให้ “ความมั่นคงของมนุษย์” และ “ความกินดีอยู่ดี” เกือบจะเป็นคำที่แทนกันได้สำหรับประเทศไทยนั้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความมั่นคงของมนุษย์” ว่าการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัยการสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงทางจิตใจ อาชีพ ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองนอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยังได้กำหนดมิติของความมั่นคงของมนุษย์ในบริบทของสังคมไทยให้ประกอบด้วย 10 มิติ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ศึกษามาตรฐานมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีตัวชี้วัดความมั่นคงของในประเทศและต่างประเทศร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และได้กำหนดสาระสำคัญไว้ 2 ประการ คือ

1. ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึงการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยในประเด็นนี้ได้มีการกำหนดเกณฑ์ที่เป็นแนวทาง และตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ไว้ 10 มิติ ดังนี้

1.1 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ประกอบด้วย 1) การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน และ 2) การมีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว 3) การมีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต และ 4) ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลตอบแทน

1.2 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย 1) ความรักใคร่ปรองดองในครอบครัว 2) ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ 3) การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ 4) การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

1.3 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย 1) การมีสุขภาพกายที่ดี 2) การมีสุขภาพจิตที่ดี 3) การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง และ 4) ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต 5) การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

1.4 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย 1) ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม 2) การมีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีพ 3) การได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.5 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่วนบุคคลมีเกณฑ์ประกอบด้วย 1) การปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย 2) ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย 3) การปลอดภัยจากการประทุษร้ายด้านทรัพย์สิน 4) ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

1.6 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) การเพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน 2) พัฒนาล้างอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง 3) สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น ควน

1.7 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย 1) การปลอดภัยจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ 2) มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ 3) กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

1.8 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง 2) ใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม-วัฒนธรรม 3) มีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ 4) มีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

1.9 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ 2) ระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว 3) ความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต และความสุขในชีวิต

1.10 ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง - ธรรมชาติบาล ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง 3) ส่งเสริมการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชากร 4) การสร้างความโปร่งใสการตรวจสอบได้และความไว้วางใจที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงมิติต่าง ๆ กับความมั่นคงของมนุษย์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมมากพอควร คือมิติด้านครอบครัวและด้านสุขภาพอนามัย

2.2 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมรองลงมาคือการมีงานทำและการมีรายได้การเมือง และธรรมชาติบาล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการสนับสนุนทางสังคม

2.3 มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมน้อย ได้แก่ ที่อยู่อาศัยการศึกษา สังคมและวัฒนธรรม และสิทธิความเท่าเทียม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ และได้ให้ความหมายของ ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ว่า หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 มิติ ตามแนวทาง ดังนี้

1) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วย (1) การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน (2) มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว (3) มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต (4) ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลตอบแทน

2) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย (1) ความรักใคร่ปรองดอง (2) ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (3) การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน (4) การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

3) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย (1) การมีสุขภาพกายที่ดี (2) การมีสุขภาพจิตที่ดี (3) การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง (4) ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต (5) การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

4) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย (1) ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียม (2) การมีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต (3) การได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ประกอบด้วย (1) การปลอดจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย (2) ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย (3) การปลอดจากการประทุษร้ายด้านทรัพย์สิน (4) ความรู้สึกปลอดจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

6) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย (1) เพิ่มระดับการมี สิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน (2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาดพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง(3) สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น ควัน

7) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย (1) การปลอดจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ (2) มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ (3) กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

8) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง (2) ใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม-วัฒนธรรม (3) มีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ (4) มีส่วนในการปฏิศาสนกิจ (5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

9) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย (1) การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ (2) ระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว (3) ความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต และความสุขในชีวิต

10) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง - ธรรมชาติ ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ (2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง (3) ส่งเสริมการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชากร (4) สร้างความโปร่งใส การตรวจสอบได้และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

--ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ชุดพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) วันที่ 30 สิงหาคม 2548-

นอกจากนี้ จากรายงานระดับความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยซึ่งได้มาจากการเก็บข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ด้วยเครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สร้างขึ้นเอง พบว่ามีผลดังต่อไปนี้

1. กรุงเทพฯ - ปริมาณ มีจุดแข็งด้านการมีงานทำและรายได้และมีการศึกษา
2. ประชากรวัยทำงานในภาคกลางขาดจุดแข็งในทุกมิติ ความมั่นคงส่วนใหญ่เป็นจุดอ่อนเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น
3. ประชากรวัยทำงานในภาคอื่นมีข้อได้เปรียบในมิติต่าง ๆ มากกว่า โดยเฉพาะในภาคเหนือมีข้อได้เปรียบในมิติต่าง ๆ มากกว่าภาคอื่น ๆ แต่จะมีจุดอ่อนเพียงด้านการศึกษา จุดอ่อนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นด้านพื้นฐานการมีงานทำรายได้และสภาพที่อยู่อาศัย ส่วนประชากรวัยทำงานในภาคใต้มีความรู้สึกละเลยสิทธิความเป็นธรรมยังคงมีปัญหา และมีมิติที่ระดับความมั่นคงต่ำกว่าเกณฑ์ซึ่งถือเป็นสิ่งที่แต่ละพื้นที่ต้องเร่งพัฒนาให้เท่าเทียมกับภูมิภาคอื่นในที่นี้จะนำเสนอการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดในภาพรวมของบางมิติที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตมิติการศึกษา

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1.1 ร้อยละของนักเรียนต่อประชากรตามกลุ่มอายุวัยเรียน อายุ 3 - 5 ปี	64.20	88.00	87.20
1.2 ร้อยละของนักเรียนต่อประชากรตามกลุ่มอายุวัยเรียน อายุ 6 - 11 ปี	98.50	98.30	96.90
1.3 ร้อยละของนักเรียนต่อประชากรตามกลุ่มอายุวัยเรียน อายุ 12 - 17 ปี	68.80	72.80	74.80

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตมิติการศึกษา (ต่อ)

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1.4 ร้อยละของนักเรียนต่อประชากร ตามกลุ่มอายุวัยเรียน อายุ 18 - 21 ปี	48.30	29.10	34.60
2. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป	7.80	7.80	7.90
3. ร้อยละของคนในครัวเรือนอายุ 15-60 ปีอ่านออกและเขียน ภาษาไทยได้	99.20	99.30	99.40
4. ร้อยละของเด็กพิการที่ได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	1.88	1.74	0.33
5. ร้อยละของเด็กด้อยโอกาส /กลุ่ม เสี่ยงที่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	22.09	24.00	14.86

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตมิติสิ่งแวดล้อม

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1. ร้อยละของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำ ในระดับดี	17.00	21.00	19.00
2. ร้อยละของพื้นที่ป่า	32.66	25.28	25.28
3. ค่าเฉลี่ยพื้นที่สวนสาธารณะในเขต เมือง (ตารางเมตรต่อคน)	2.90	3.17	3.29
4. ดัชนีคุณภาพอากาศในเมืองหลักที่ เกินมาตรฐาน	-12.00	-8.40	-7.20
5. ปริมาณการใช้สารอันตราย (ล้านตัน / ปี)	-31.70	-29.34	-30.15

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลดัชนีคุณภาพชีวิตมิติจริยธรรม

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1. อัตราคดีเกี่ยวกับความผิดทางเพศ (ต่อประชากร 100,000คน)	-8.19	-8.32	-8.21
2. อัตราเด็กอายุ 0-5 ปีที่ถูกทอดทิ้งในสถาน สงเคราะห์ (ต่อเด็กเกิดมีชีพ 100,000คน)	-4.58	-4.69	-3.29
3. อัตราคดีเกี่ยวกับการค้าประเวณี (ต่อประชากร 100,000คน)	-46.10	-56.20	-57.20
4. อัตราคดีการมีและเผยแพร่วัตถุลามก (ต่อประชากร 100,000 คน)	-5.15	-3.87	-3.51
5. อัตราคดีขโมย โกงและชกชก (ต่อประชากร 100,000 คน)	-32.79	-32.81	-33.27
6. ร้อยละของคนอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปทุกคน ไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	93.16	95.30	98.00

ตารางที่ 2.4 ค่าดัชนีคุณภาพชีวิต

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
1. สุขภาพ	0.4500	0.9700	0.6000
2. การศึกษา	0.4400	0.9200	0.6800
3. ที่อยู่อาศัย	0.5200	0.5800	0.9400
4. สิ่งแวดล้อม	0.3100	0.9600	0.6900
5. รายได้	0.3800	0.9500	0.6700
6. การทำงาน	0.4000	0.7800	0.8600
7. จริยธรรม	0.6900	0.3800	0.9400

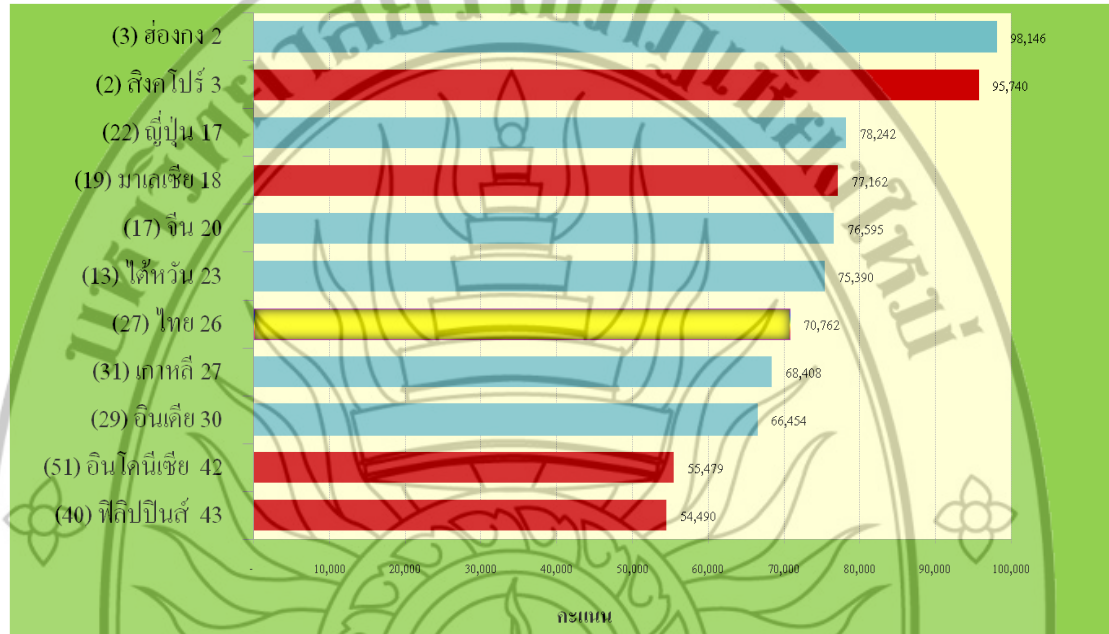
ตารางที่ 2.4 ค่าดัชนีคุณภาพชีวิต (ต่อ)

ข้อดัชนี	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550
8.ครอบครัว	0.7000	0.8700	0.5100
9.ความปลอดภัย	0.4800	0.5700	0.9700
10.การคมนาคมและการสื่อสาร	0.9000	0.6200	0.5600
11.การมีส่วนร่วม	0.4900	0.5800	0.9600
Composite Quality of Life Index : CQLI	0.3500	0.8200	0.8400

ที่มา: กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์

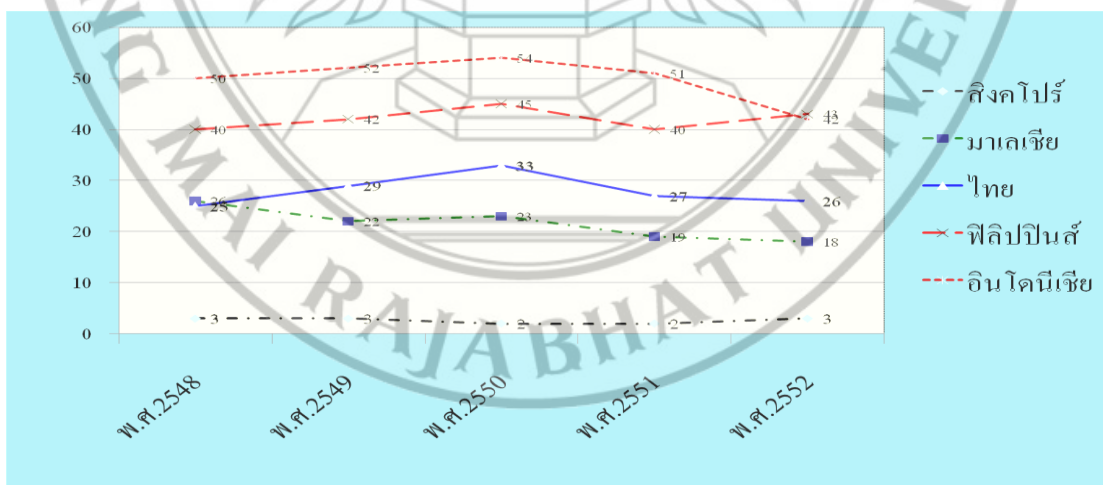
นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลที่แสดงถึงความไม่พร้อมของการศึกษา เช่น สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา9 มีนาคม 2553 แสดงให้เห็นถึงดัชนีที่ใช้ในการจัดอันดับด้านการศึกษาของภูมิภาคเอเชีย ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 26 (ดังแสดงในตารางที่ 2.5) และจากผลการจัดอันดับปี 2548 – 2552เปรียบเทียบประเทศอาเซียน 5 ประเทศได้แก่ประเทศสิงคโปร์ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ผลปรากฏว่า ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 3 (ดังแสดงในตารางที่ 2.6) ส่วนในการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ–TOEFLเปรียบเทียบไทยกับภูมิภาคเอเชีย-อาเซียน พบว่า ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 51 (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 2.5 สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

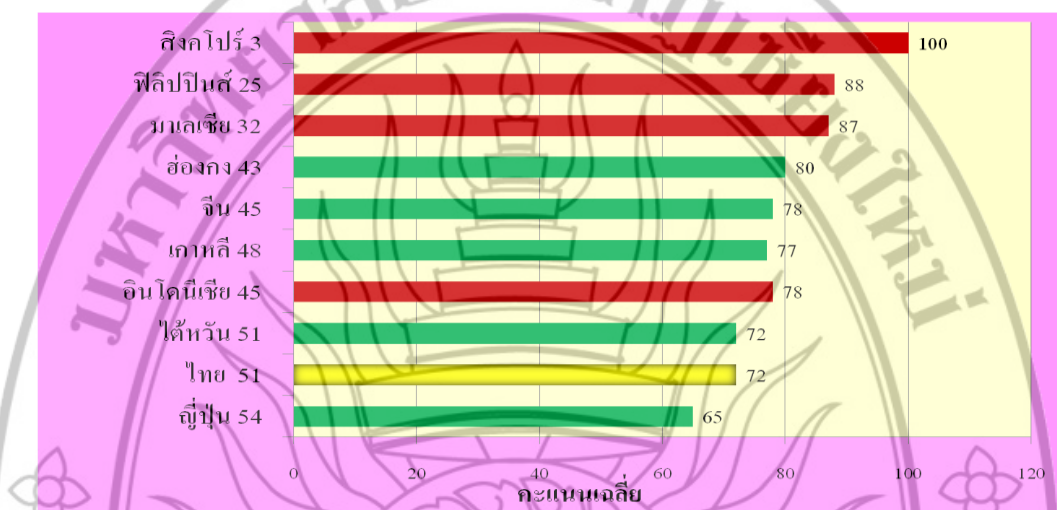

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา คำนวณที่ใช้ในการจัดอันดับด้านการศึกษามีนาคม 2553

ตารางที่ 2.6 ผลการจัดอันดับปี 2548 – 2552 เปรียบเทียบประเทศอาเซียน 5 ประเทศ

ตารางที่ 2.7ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ–TOEFLเปรียบเทียบไทยกับภูมิภาคเอเชีย-อาเซียน

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดัชนีที่ใช้ในการจัดอันดับด้านการศึกษามีนาคม 2553

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประชากรของไทยมีจุดอ่อนด้านการศึกษาและด้านภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่แต่ละพื้นที่ของประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาให้พื้นที่ของตนให้มีความมั่นคงความเท่าเทียมกันด้านการศึกษากับประเทศอื่น ๆ เช่น ภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งมีจุดด้อยด้านการศึกษามากกว่าภาคอื่นนั้นต้องมีการพัฒนาการศึกษาให้ประชาชนเกิดความมั่นคงในชีวิตและสังคมโดยเร็ว

ในส่วนของแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545 – 2549) ได้กล่าวถึง “ความมั่นคงของมนุษย์” ไว้ว่า หมายถึงการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจนไม่สิ้นหวังและมีความสุขตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเองส่วนความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ที่กล่าวถึงในรายงานการพัฒนาคน 1993 (Human Development Report 1993) ของแผนงานพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Program: UNDP) กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญกับความมั่นคงมนุษย์นอกเหนือจากจากที่ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และใน รายงาน การการ

พัฒนามนุษย์ปี 1999 และยังได้กล่าวถึงความไม่มั่นคงของมนุษย์ไว้ 7 ประการคือ ด้านเศรษฐกิจด้านอาหาร ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านบุคคล ด้านชุมชน และด้านการเมือง อย่างไรก็ตาม ความไม่มั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมือง และความเป็นปึกแผ่นของชุมชนนี้ได้ถูกเชื่อมโยงความมั่นคงและความไม่มั่นคงของมนุษย์เข้ากับกระบวนการโลกาภิวัตน์ได้มีการเรียกร้องให้ปรับเปลี่ยนให้กระบวนการนี้มีโฉมหน้าเป็นมนุษย์ (Globalization with a Human Face) จึงกลายเป็นว่าเครื่องมือหรือกลไกแห่งการพัฒนาหรือการสร้างเสริมความเจริญได้ส่งผลกระทบกลับด้านหนึ่งในการสร้างความไม่มั่นคงแก่มนุษยชนและกลายเป็นปัญหาที่เด่นชัดขึ้นทุกที ในรายงาน "การพัฒนามนุษย์ 2000" ใช้ชื่อว่า "สิทธิมนุษยชนกับการพัฒนามนุษย์ - เพื่อเสรีภาพและความเป็นปึกแผ่น (Solidarity)" เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชน การพัฒนามนุษย์และความมั่นคงของมนุษย์เข้าด้วยกันโดยเห็นว่าสิทธิมนุษยชนและการพัฒนามนุษย์มีวิสัยทัศน์และจุดประสงค์ร่วมกันได้แก่การสร้างเสริมความมั่นคง เสรีภาพการกินคืออยู่ดี และศักดิ์ศรีของมนุษย์ทุกคนทั่วโลก

“การเรียนรู้” หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยืมการสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมฐานความรู้ที่การเรียนรู้ ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างฐานความรู้ที่เข้มแข็งให้กับประเทศเพื่อความสามารถในการปรับตัวรู้เท่าทันไม่ให้ตกอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบโดยส่งเสริมและสร้างสภาพการณ์ให้คนไทยทุกคนมีสิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสังคมแห่งการเรียนรู้จึงเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาตระหนักถึงความสำคัญความจำเป็นของการเรียนรู้ที่ทุกคนและทุกส่วนในสังคมมีความใฝ่รู้และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีความต่อเนื่องเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวันของคนทุกคนตลอดจนสิ้นอายุขัยเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่อย่างไรก็ตามในสภาพการณ์ปัจจุบันของสังคมไทยยังมีอุปสรรคสำคัญหลายประการที่จะส่งผลให้สิทธิและความเสมอภาคในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของประชาชนที่ไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นได้ด้วยเหตุปัจจัยหลักๆ ดังนี้

1. ความแตกต่างกันในโอกาสที่จะเข้าถึงความรู้และแหล่งการเรียนรู้เนื่องจากประชาชนจำนวนมากยังมีระดับการศึกษาต่ำอยู่ในครอบครัวชุมชนที่ด้อยการศึกษาขาดทักษะความสามารถพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ ข่าวดารข้อมูล จึงไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมายหลากหลายในปัจจุบัน

2. ความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบบริการ ทั้งลักษณะเฉพาะและบริการสาธารณะรวมทั้งแหล่งการเรียนรู้หรือแหล่งวิทยาการต่างๆ ที่มีอยู่มักกระจุกตัวในสังคมเมืองทำให้มีระบบบริการพื้นฐานครบทุกด้าน มีแหล่งความรู้ที่หลากหลายและมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ มีเทคโนโลยีทันสมัยทำให้ประชาชนบางกลุ่มมีความได้เปรียบกว่าประชาชนส่วนใหญ่อย่างสิ้นเชิง

3. ความแตกต่างด้านเศรษฐกิจของประชาชนทำให้บุคคลมีอำนาจในการบริโภค ข่าวดารข้อมูลต่างกัน การลงทุนเพื่อการศึกษาการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งวิทยาการและแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆย่อมแตกต่างกันไปด้วย โดยที่ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่ามีโอกาสมากกว่าที่จะจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลายให้กับตนเองได้เท่าที่ต้องการในทางกลับกันประชาชนที่มีฐานะยากจนไม่สามารถจัดสรรองค์ประกอบต่างๆเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้กับตนเองและชุมชนได้แม้ว่าจะมีองค์ความรู้มากมายที่จำเป็นต้องเรียนรู้และองค์ความรู้เหล่านั้นจะมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพเพียงใดก็ตาม

สำหรับในมุมมองของนายแพทย์ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึง “สังคมแห่งการเรียนรู้” ว่าเป็นสถานะแวดล้อมในสังคมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา คุณลักษณะของสังคมแห่งการเรียนรู้อาจรวมถึง

1. จิตสำนึกแห่งการเรียนรู้ประชาชนทุกวัยมีจิตสำนึกรักการเรียนรู้จำเป็นต้องรณรงค์ปลูกจิตสำนึกรักการเรียนรู้ให้เยาวชนและประชาชนตื่นตัวจนซึมซับกลายเป็นค่านิยม

2. การอ่านเป็นระเบียบวาระของชาติ การอ่านเป็นประติมากรรมใหญ่ที่สุดของการค้นคว้าหาความรู้ไม่ใช่เพียง“อ่านหนังสือออก” แต่รวมถึงความถึง “การอ่านทำความเข้าใจคิดวิเคราะห์ และพัฒนาเป็นความรู้เพื่อใช้ในสังคม”

3. องค์การทุกองค์กรเป็นสถาบันพัฒนาคนบรรยากาศของการเรียนรู้สามารถมีขึ้นได้ในทุกองค์กรจะเป็นการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานไทยไปพร้อมกันบรรยากาศของการเรียนรู้ในองค์กรย่อมจะถ่ายทอดจากบุคลากรขององค์กรไปสู่เยาวชนผ่านทางครอบครัว

4.ชุมชนท้องถิ่นเป็นสถาบันพัฒนาคนท้องถิ่นมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดแผนพัฒนากำลังคนก็ย่อมมีโอกาสใช้ประโยชน์จากผู้สำเร็จการศึกษามากยิ่งขึ้นท้องถิ่นยังมีศักยภาพที่จะสนับสนุนแหล่งฝึกงานครูฝึกปฏิบัติ และงบประมาณอีก ด้วย

5. นวัตกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา การปฏิรูปการศึกษามีปรัชญา “ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” เพื่อให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนตามท้องถิ่น วัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะจึงจำเป็นยิ่งที่จะส่งเสริมการค้นคิดริเริ่มวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขนั้นๆ

ส่วนในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้เพื่อให้ภาคประชาชนโดยรวมเป็น“บุคคลแห่งการเรียนรู้” มีความตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการเรียนรู้ มีความใฝ่รู้สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะ กระบวนการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา สามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตลอดจนมีโอกาสและสามารถเลือกที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงอายุแต่ละวัยด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ยืดหยุ่นและมีคุณภาพตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด

2.การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ หลากหลาย ทั่วถึงครอบคลุมประชากรทุกพื้นที่ทุกกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภททุกระดับที่เป็นปัจจุบันและเป็นระบบเปิดรวมทั้งการจัดระบบเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันตลอดจนมีการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีอยู่ในสังคมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพในการให้บริการการเรียนรู้มีความพร้อมด้านปัจจัยอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้

3.พัฒนาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เป็น“องค์ความรู้”โดยมีระบบการจัดหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆทั้งภายในและภายนอกเพื่อเป็นแหล่งแสวงหาองค์ความรู้ที่หลากหลายและมีประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดเก็บและค้นคว้าองค์ความรู้ได้อย่างรวดเร็วสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันเหตุการณ์และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและบริบทของสังคมไทยโดยพัฒนาความรู้จากฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมบูรณาการกับฐานความรู้ด้านนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล กลุ่ม หรือชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการการพัฒนาของแต่ละชุมชน

4. การจัดการความรู้โดยเริ่มต้นจากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายพัฒนา กลไกกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเสมอภาครวมทั้ง การพัฒนาระบบบริหารจัดการการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมการสร้างบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็น ในครอบครัว องค์กรสถาบัน และชุมชน ให้ประชาชนมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ ตลอดเวลาและปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้คือ ต้องมีการพัฒนาบุคคล องค์กรให้เป็น ผู้จัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนรวมทั้งการพัฒนาทักษะความสามารถใน การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้มีปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆให้สามารถเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและกระตุ้นให้ประชาชนมีการบูรณาการเพื่อใช้ความรู้ไปเป็นฐานใน การแก้ปัญหาและพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน

การเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ต้องดำเนินการโดยยึดหลักที่เชื่อว่าการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นกลไกสำคัญต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนา มีการบูรณาการ การเรียนรู้การดำรงชีวิตและ การประกอบอาชีพเข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนยึดชุมชนเป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรในชุมชนเป็นหลักให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วน ร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่นต้องให้ การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและการสร้าง สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จะทำให้เกิดพลังชุมชนที่เข้มแข็งอันจะเป็นรากฐานที่มั่นคงใน การเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนตลอดไป

5. ประวัติความเป็นมาของเทศบาลนครเชียงใหม่

ในส่วนของเทศบาลนครเชียงใหม่เดิมเป็นสุขาภิบาลเมืองเชียงใหม่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2458 ขึ้นตรง ต่อมณฑลพายัพจนกระทั่งปีพ.ศ. 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เปลี่ยนแปลง การปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยสภาผู้แทนราษฎรจึงมีมติเห็นสมควรจัดเขตชุมชนซึ่งส่วน ใหญ่มีสภาพเป็นสุขาภิบาลให้ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลส่งผลให้ท้องถิ่นชุมชน รวมถึงสุขาภิบาล เมืองเชียงใหม่มีฐานะเป็นเทศบาลนครมีนามว่า“เทศบาลนครเชียงใหม่” ตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง เทศบาลนครเชียงใหม่พ.ศ. 2475 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 52 ตอนที่ 80 ลงวันที่ 29 มีนาคม

พ.ศ. 2478 และเป็นเทศบาลนครแห่งแรกในประเทศไทยโดยมีนายวรการ บัญชา เป็นนายกเทศมนตรีคนแรก และพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่มที่ 100 ตอนที่ 53 ลงวันที่ 5 เมษายน 2526 ให้มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ 17.50 ตารางกิโลเมตร ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 เทศบาลนครเชียงใหม่มีชุมชนหนาแน่นและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาขยายเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ออกเป็น 40.216 ตารางกิโลเมตร จนถึงปัจจุบันความเจริญของเมืองเชียงใหม่ได้แผ่ขยายออกไปรอบๆบริเวณคูเมืองเดิมด้านต่างๆโดยมีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์ศูนย์การค้าและที่ดินจัดสรรประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคโดยการเลือกเมืองจากแต่ละภูมิภาคขึ้นมาเป็นเมืองหลักเชียงใหม่ได้รับการเลือกให้เป็นเมืองหลักของภาคเหนือตอนบนเพื่อเป็นศูนย์กลางการกระจายการพัฒนาออกจากเขตเมืองหลวงเทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วอาทิด้านบริการขั้นพื้นฐานการศึกษาการคมนาคมขนส่งการค้าการท่องเที่ยวจึงเป็นแรงดึงดูดให้ผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยและประกอบอาชีพในตัวเมืองเชียงใหม่อย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมากส่งผลให้ชุมชนในเขตเทศบาลหนาแน่นและขยายตัวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.1 ตราสัญลักษณ์ของเทศบาลนครเชียงใหม่

ตราสัญลักษณ์ของเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความหมายดังต่อไปนี้

1. พระบรมธาตุดอยสุเทพ สถานที่ซึ่งเป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงยังเป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้ที่แห่งนี้เป็นที่เคารพสักการะของพระพุทธศาสนิกชนแสดงถึงการเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนาในภาคเหนือที่รุ่งเรืองมายาวนานทุกสมัย
2. ปุยเมฆ เป็นตัวบ่งบอกลักษณะสภาพอากาศโดยทั่วไปของนครเชียงใหม่ ที่เย็นสบายเกือบตลอดทั้งปี

3. พยานาค ซึ่งตามประวัติความเป็นมานั้น พยานาคถือว่าเป็นผู้ให้น้ำ และในที่นี้ หมายถึง แม่น้ำปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านนครเชียงใหม่

4. รวงข้าว เปรียบดังความอุดมสมบูรณ์ของเมือง ที่มีพืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ตลอดทั้งปีเช่นกัน

เทศบาลนครเชียงใหม่นับแต่ปีพ.ศ. 2552 มีประชากรโดยรวม 142,970 คนและจำนวนบ้านเรือน 75,255 หลังคาเรือนแต่ในปี 2555 พบว่าจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรมีแนวโน้มเฉลี่ยหดตัวลงเหลือเพียง 135,758 คน มีจำนวนบ้านเรือนขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 78,138 หลังคาเรือน ทั้งนี้ นอกจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรแล้วในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังมีการแฝงที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา นักท่องเที่ยว แรงงานต่างด้าว/ต่างถิ่นซึ่งเป็นประชากรที่เข้ามาใช้บริการสาธารณะด้านต่างๆภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่โดยประชากรกลุ่มนี้ยังไม่มี การสำรวจจำนวนที่แน่ชัดนอกจากนี้เทศบาลนครเชียงใหม่จำแนกพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ความรับผิดชอบออกเป็น 4 ประเภทคือ 1) พื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการและความงามทางภูมิทัศน์มีขนาดพื้นที่โดยประมาณ 0.44 ตารางกิโลเมตร 2) พื้นที่สีเขียวหรือรกร้างประโยชน์ 0.78 ตารางกิโลเมตร 3) พื้นที่สีเขียวเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ 0.03 ตารางกิโลเมตร 4) พื้นที่สีเขียวที่เป็นริ้วสวน 0.03 ตารางกิโลเมตร รวมพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 0.78 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 1.94 ของพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งเมื่อเทียบกับการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อการบริการกับจำนวนประชากรตามทะเบียนแล้วพบว่าเฉลี่ยมีพื้นที่สีเขียว 3 ตารางเมตรต่อคนซึ่งน้อยกว่ามาตรฐานที่จะต้องมี 4 ตารางเมตรต่อคน ทั้งนี้ ยังไม่ได้รวมประชากรที่เข้ามาใช้บริการ ซึ่งจะแสดงตารางจำนวนประชากร ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 2.8 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตามทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2546 – 2555

พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
2546	74,401	84,305	158,706	69,073
2547	78,835	87,937	166,772	68,053
2548	70,403	80,608	151,011	69,253
2549	69,989	80,483	150,472	70,090

ตารางที่ 2.8 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ตามทะเบียนราษฎรพ.ศ. 2546–2555 (ต่อ)

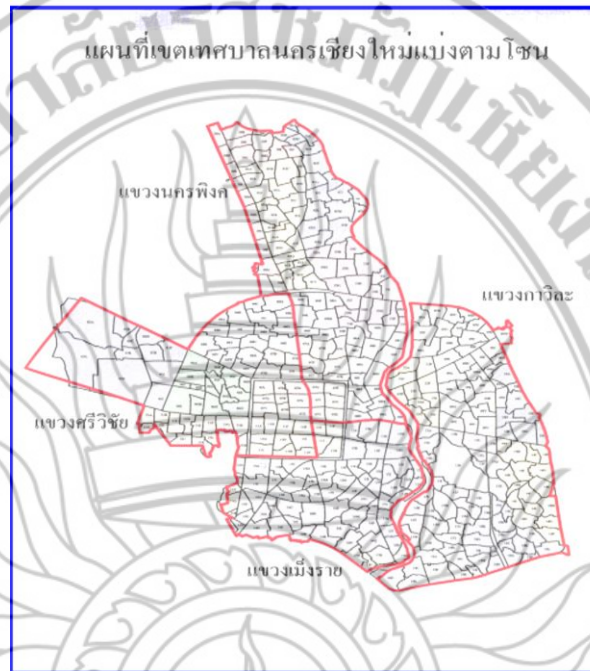
พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม	จำนวนบ้าน
2550	69,122	79,188	148,310	70,973
2551	67,958	78,388	146,346	74,601
2552	66,564	76,406	142,970	75,255
2553	66,036	75,325	141,361	75,878
2554	64,493	73,300	137,793	76,816
2555	63,472	72,286	135,758	78,138

ที่มา : งานทะเบียนราษฎร ฝ่ายปกครอง สำนักปลัดเทศบาล

เทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเรียกว่า เทศบาลนคร ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ มีหน้าที่รับผิดชอบครอบคลุมถึงแขวงอีก 4 แขวง ได้แก่ แขวงกาวิละ แขวงนครพิงค์ แขวงเมืองรายและแขวงศรีวิชัย โดยแบ่งพื้นที่ตามแขวงได้ดังนี้

แขวงนครพิงค์	มีพื้นที่	11.7	ตารางกิโลเมตร
แขวงกาวิละ	มีพื้นที่	11.4	ตารางกิโลเมตร
แขวงเมืองราย	มีพื้นที่	7.7	ตารางกิโลเมตร
แขวงศรีวิชัย	มีพื้นที่	9.2	ตารางกิโลเมตร

สำหรับพื้นที่ที่เทศบาลนครเชียงใหม่รับผิดชอบมีจำนวน 40.216 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 14 ตำบลในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่คือตำบลหายยาตำบลช้างม่อยตำบลศรีภูมิตำบลวัดเกตตำบลช้างคลานตำบลพระสิงห์ตำบลสุเทพบางส่วนตำบลป่าแดดบางส่วนตำบลฟ้าฮ่ามบางส่วนตำบลหนองป่าครั่งบางส่วนตำบลท่าศาลาบางส่วนตำบลป่าตันตำบลหนองหอยบางส่วนและตำบลช้างเผือกบางส่วนดังแผนที่ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 แผนที่ขอบเขตการปกครองเทศบาลนครเชียงใหม่

ในส่วนของลักษณะชุมชนนั้น เทศบาลนครเชียงใหม่ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนกลางเชิงคอยสุเทพมีแม่น้ำปิงไหลผ่านใจกลางเมืองในแนวเหนือ-ใต้ชุมชนดั้งเดิมหรือบริเวณเมืองเก่าตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงต่อมาเมื่อชุมชนเจริญขึ้นได้มีการพัฒนาขยายตัวออกไปในทุกๆ ด้านตัวเมืองได้ขยายข้ามแม่น้ำปิงมาทางฝั่งตะวันตกหลังจากที่ได้มีการตัดถนนล้อมเมืองชุมชนได้พัฒนาออกไปหลายทิศทางตามเส้นทางคมนาคมและโครงข่าย สิ่งสาธารณูปโภค ธุรกิจการพัฒนาที่ดินและที่พักอาศัยได้ขยายตัวเป็นอย่างมาก แท้จริงแล้วชุมชนเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่ได้คงอยู่แต่ในเฉพาะเขตเทศบาลเท่านั้น แต่ได้ขยายออกไปตามบริเวณชานเมืองและชนบทโดยรอบอีกด้วย

ตารางที่ 2.9 แสดงรายชื่อชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่รวมทั้งสิ้น 80 ชุมชน แยกตามแขวง

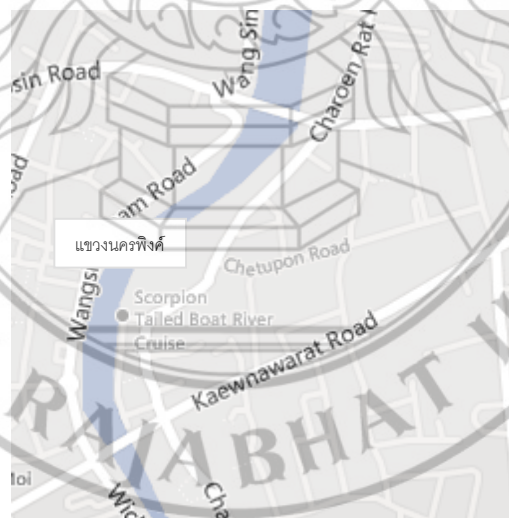
แขวงศรีวิชัย	แขวงนครพิงค์	แขวงกาวิละ	แขวงเม็ງราย
1. ชุมชนสวนดอก	1. ชุมชนบ้านท่อ	1. ชุมชนท่าสะอาด	1. ชุมชนระแงง
2. ชุมชนศรีวิชัย	2. ชุมชนแม่หยวก	2. ชุมชนต้นขาม	2. ชุมชนทิพย์เนตร
3. ชุมชนวัดโลกโมฬี	3. ชุมชนเมืองล้ง	3. ชุมชนเมืองกาย	3. ชุมชนศรัทธาวัดหัว
4. ชุมชนช่างแต้ม	4. ชุมชนศรีมงคล	4. ชุมชนเมืองสาคร	ฝ่าย
5. ชุมชนสามัคคีพัฒนา	5. ชุมชนป่าตัน	หลวง	4. ชุมชนฟ้าใหม่ประตู
6. ชุมชนป่าห้า	6. ชุมชนหมู่บ้านเทียม	5. ชุมชนเมืองสาคร	ก้อม
7. ชุมชนเอราวัณชอย	พร	น้อย	5. ชุมชนแม่จิง
4	7. ชุมชนพัฒนาบ้านกู่	6. ชุมชนใจแก้ว	6. ชุมชน 5 ชันวา
8. ชุมชนกุปูลุน	เต้า	7. ชุมชนหนองหอย	7. ชุมชนลอยเคราะห์
9. ชุมชนแจ้งหัวริน	8. ชุมชนเชียงมั่น	8. ชุมชนขนส่งชอย 9	8. ชุมชนป่าพร้าวนอก
10. ชุมชนอินทนิล	9. ชุมชนบ้านป่าเป้า	9. ชุมชนรถไฟ	9. ชุมชนกำแพงงาม
11. ชุมชนทานตะวัน	10. ชุมชนล้ามช้าง	10. เคหะชุมชน	10. ชุมชนศาลาแดง
12. ชุมชนบวกดหาด	11. ชุมชนศรีลานนา	11. ชุมชนศรีปันคร้าว	11. ชุมชนธาตุคำ
13. ชุมชนหมื่นเงินกอง	12. ชุมชนป่าแฝง-วัง	12. ชุมชนบ้านเด่น	12. ชุมชนดาวดึงษ์
14. ชุมชนพวกแต้ม	สิงห์คำ	13. ชุมชน 12 สิงหา	13. ชุมชนวัดนันทา
15. ชุมชนพระเจ้าเม็ງ	13. ชุมชนเชียงฮิน	14. ชุมชนหนองเส็ก	ราม
ราย	14. ชุมชนหมู่บ้านอุ่น	15. ชุมชนบ้านใหม่	14. ชุมชนหมื่นสารวั
16. ชุมชนวัดควรคำม้า	อารีย์	16. ชุมชนบ้านแพะ	ลาย
17. ชุมชนเจดีย์ปล่อง	15. ชุมชนช่วงสิงห์	17. ชุมชนศรีสร้อย	15. ชุมชนพวกเปี้ยวร่วม
	พัฒนา	ทรายมูล	ใจพัฒนา
	16. ชุมชนวัดชมพูช้าง	18. ชุมชนหนอง	16. ชุมชนช่างฆ้อง
	ม่อ	ประทีป	17. ชุมชนวัดศรีปี
	17. ชุมชนวัดเชตวัน		เมือง
	18. ชุมชนบ้านปิง		

ตารางที่ 2.9 แสดงรายชื่อชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่รวมทั้งสิ้น 80 ชุมชน แยกตามแขวง (ต่อ)

แขวงศรีวิชัย	แขวงนครพิงค์	แขวงกาวิละ	แขวงเม็ງราย
		19. ชุมชนหนองป่า ครั่ง	18. ชุมชนวัดศรี สุพรรณ
		20. ชุมชนบ้านวัดเกต	19. ชุมชนชัยมงคล
		21. ชุมชนวัดกู่คำ	บ้านเม็ງ
		22. ชุมชนสันป่าข่อย	20. ชุมชนวัดพันอัน
		23. ชุมชนสันนาลูง	21. ชุมชนช้างคลาน
		24. ชุมชน ร.7 พัน 1	

6. สภาพของชุมชนแขวงนครพิงค์

สำหรับชุมชนแขวงนครพิงค์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 20 ชุมชนย่อย มีรายละเอียดของพื้นที่ และรายละเอียดของแต่ละชุมชน ดังนี้

ภาพที่ 2.3 เขตพื้นที่ของแขวงนครพิงค์

1. **ชุมชนบ้านท้อ** ตั้งอยู่ที่ ถนนป่าตัน ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในอดีตชุมชนบ้านท้อมีการปกครองโดยมีผู้ใหญ่บ้านดูแล แบ่งออกเป็น 2 หมู่บ้านโดยใช้ถนนโชตนา ซอย 22 เป็นเขตแดน ต่อมาปี พ.ศ. 2529 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนเมื่อเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายการปกครองออกมาถึงชุมชนบ้านท้อ จึงได้ยกเลิกการปกครองแบบมีผู้ใหญ่บ้านและให้มีประธานชุมชนเป็นผู้ดูแลแทน โดยมี นายมานิตย์ จันทร์ศรี เป็นประธานชุมชนคนแรก และประธานคนปัจจุบัน คือ นายสมศักดิ์ จันทพร (2555) ชุมชนบ้านท้อเป็นชุมชนชานเมือง มีจำนวนครัวเรือน 341 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,176 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม แต่ปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มากพอสมควร (ยังไม่มีมีการสำรวจอย่างเป็นทางการ) ประชาชนนับถือ 2 ศาสนา คือ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธจะมีศูนย์กลางอยู่ที่วัดบ้านท้อ ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์จะมีศูนย์รวมอยู่ที่ โบสถ์คริสต์จักรศิริวัฒนา และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดบริเวณแม่น้ำปิงตามแนวติดต่อระหว่าง ตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม กับ ตำบลป่าตัน ไปจนถึง คลองแม่ข่า

ทิศใต้ จากแนวเขตหลังโรงเรียนบ้านท้อเมืองลง ไปจนถึงแม่น้ำปิง

ทิศตะวันออก จากแนวเขตติดต่อระหว่างตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม กับ ตำบลป่าตัน ไปตามแม่น้ำปิงไปจนถึงแนวเขตสุสานบ้านท้อเมืองลง

ทิศตะวันตก จากแนวเขตติดต่อระหว่างตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม กับ ตำบลป่าตัน เรื่อยมาไปตามแนวเขตหมู่บ้านร่มเย็นจนสุดแนวเขตโรงเรียนบ้านท้อเมืองลง

2. **ชุมชนแม่หยวก** ตั้งอยู่ที่ ถนนโชตนา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างกิโลเมตรที่ 5 ถึง 7.5 ตรงข้ามสนามกอล์ฟลานนา และศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนแม่หยวกเป็นหมู่บ้านดั้งเดิมนับร้อยปีมาแล้ว เดิมชื่อว่า หมู่บ้านแม่หยวก มีการปกครองโดยมีผู้ใหญ่บ้านดูแล 1 หมู่บ้าน ต่อมาปี พ.ศ. 2533 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนเมื่อเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายการปกครองออกมาถึงชุมชน จึงได้ยกเลิกการปกครองแบบมีผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านท้อเป็นชุมชนชานเมือง มีจำนวนครัวเรือน 60 ครัวเรือน จำนวนประชากร 280 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม มีโบราณสถานที่สำคัญคือ วัดแม่หยวก ปัจจุบันมีประชากรต่างถิ่นเข้ามาอยู่เพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ ค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัวและ ทำอุตสาหกรรมภายในครอบครัว และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มจากเรือนจำกลาง จังหวัดเชียงใหม่ ไปจนถึง ทางเข้าถนนโชตนา ซอย 28

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่หมู่บ้านเวียงชลดา ไปจนถึง ทางเข้าถนนโชตนา ซอย 14

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่หมู่บ้านสุจิต ไปจนถึง หมู่บ้านเวียงชลดา ซอย 20

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่ถนนโชตนา ซอย 28 ไปจนถึงเรือนจำกลาง จังหวัดเชียงใหม่

3. **ชุมชนเมืองล่าง** ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนดั้งเดิม ต่อมาปี พ.ศ. 2534 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนเมื่อเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายการปกครองออกมาถึงชุมชนบ้านท่อ จึงได้ยกเลิกการปกครองแบบมีผู้ใหญ่บ้านและให้มีประธานชุมชนเป็นผู้ดูแลแทน (2555) ชุมชนเมืองล่างเป็นชุมชนชานเมือง มีจำนวนครัวเรือน 402 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,245 คน ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม แต่ปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มากพอสมควร (ยังไม่มี การสำรวจอย่างเป็นทางการ) ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแบบหมู่บ้านเกษตรกรรม ประชาชนนับถือ ศาสนาพุทธจะมีศูนย์กลางอยู่ที่วัดเมืองล่างประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รับราชการ ปลูกไม้ ดอกไม้ประดับซึ่งต้องใช้แรงงานทั่วไป และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่แนวเขตโรงเรียนบ้านท่อเมืองล่าง ไปจนถึงแม่น้ำปิง

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่แนวรั้วบ้านอาจารย์สมบุญ กันทะปา ผ่านคลองแม่ข่าและแม่น้ำปิง ไปจนถึงโรงแรมลานนาวิลลัส

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่แนวรั้วบ้านอาจารย์สมบุญ กันทะปา ผ่านแนวแม่น้ำปิง ตลอดสาย ไปจนถึงแนวเขตโรงเรียนบ้านท่อเมืองล่าง

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่คลองแม่ข่าไปตามคลองตลอดสาย

4. **ชุมชนศรีมงคล** ตั้งอยู่ที่ ถนนหมื่นด้ามพร้าด หมู่ 5 ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งในอดีตเป็นทุ่งนาปลูกข้าวของตระกูลศรีมงคล ต่อมาเจ้าของที่ได้ทำการจัดเป็นหมู่บ้าน จัดสรร ชื่อ หมู่บ้านศรีมงคล และมีการสร้างบ้านเรือนและหอพักขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มี ประชากรเพิ่มมากขึ้นแต่ระบบสาธารณูปโภคไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอต่อความต้องการของ ชาวบ้าน เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้ให้ความช่วยเหลือ โดยดำเนินการจัดตั้งเป็นชุมชน เมื่อ ปี พ.ศ. 2536 โดยมี นางนวลลออ สัจจาตุระ เป็นประธานชุมชนคนแรก และรักษาการประธานคนปัจจุบัน คือ นายคงเดช ธรรมสิทธิ์ (2555) ชุมชนศรีมงคลเป็นชุมชนชานเมือง มีจำนวนครัวเรือน 138 ครัวเรือน จำนวนประชากร 399 คนประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่แยกห้างโลตัส ถนนเชียงใหม่-ลำปาง ไปจนถึงคลองแม่ข่า สุดเขต แนวหมู่บ้านพัฒนาช้างเผือก ซอย 1

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่แนวเขตติดต่อระหว่างชุมชนบ้านกู่เต้า ไปตามถนนศรีมงคลไป จนถึงสี่แยกศรีมงคล

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่แยกห้างโลตัส ถนนเชียงใหม่-ไปตามถนนอัญญาธรไปจนถึง
คดโค้งเซาท์จนถึงสามแยกหมู่บ้านอิมบุญ

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่แนวเขตหมู่บ้านพัฒนาช้างเผือกไปจนถึงแนวเขตติดต่อชุมชน
บ้านกู่เต้า

5.ชุมชนป่าตัน ตั้งอยู่บริเวณแนวถนนวังสิงห์คำ ถนนป่าตันงาม และถนนป่าตัน ในเขตตำบล
ป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนป่าตันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เดิมเป็นหมู่บ้านชื่อว่า หมู่บ้าน
ป่าตัน หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 5 ต่อมาเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายเขตพื้นที่ ในปี พ.ศ.2529 ทำให้สภาพ
ความเป็นหมู่บ้านสิ้นสุดลง และในปี พ.ศ. 2538 ได้จัดตั้งเป็นชุมชน ชื่อว่าชุมชนป่าตัน ประชากรส่วน
ใหญ่เป็นคนท้องถิ่น มีอาชีพค้าขาย ทำสวน รับจ้าง และรับราชการ มีวัดป่าตัน และโรงเรียนวัดป่าตัน
เป็นศูนย์รวมของชุมชน ปัจจุบันมีคนต่างถิ่นและแรงงานต่างด้าวมาอาศัยเพิ่มขึ้นพอสมควร (ยังไม่มี
การสำรวจอย่างเป็นทางการ) ชุมชนป่าตัน มีจำนวนครัวเรือน 666 ครัวเรือน จำนวนประชากร 2,463 คน
และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่บริเวณแนวรั้วบ้านอาจารย์สมบุญ ก้นทะปา คลองแม่ข่า และ
แม่น้ำปิง ไปจนถึงโรงแรมลานนาวิลด์

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่แนวเขตตำบลป่าตัน และ ตำบลช้างม้อยไปจนถึงแนวเขตหมู่บ้านอิม
บุญ ตลาดค้าเหียงไปตามถนนเชียงใหม่-ลำปาง ไปสิ้นสุดที่โรงพยาบาลตาเซนต์ปีเตอร์

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่แนวเขตตำบลช้างม้อย และ ตำบลป่าตันบริเวณเทศบาล
เกาะ ผ่านแม่น้ำปิงไปจนถึงแนวรั้วบ้านอาจารย์สมบุญ ก้นทะปา

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่แนวเขตคลองแม่ข่าบริเวณโรงพยาบาลตาเซนต์ปีเตอร์ ถนน
เชียงใหม่-ลำปาง ถึงคลองระบายน้ำโรงพยาบาลลานนา ถนนสุขเกษม

6. ชุมชนหมู่บ้านเทียมพร ตั้งอยู่ที่ ถนนป่าตัน ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่ง
แยกตัวมาจาก ชุมชนบ้านท่อ เดิมเป็นหมู่บ้านจัดสรรในชุมชนบ้านท่อ เป็นชุมชนชานเมือง ต่อมาในปี
พ.ศ. 2544 นายดา ถาโชจา นายสม สยาม พระครูสมพงษ์ ภาวิจักษ์ นายสมาน ใจแปง และนายบุญช่วย
สุขสงค์ ร่วมกันขอจัดตั้งเป็นชุมชนแยกจากชุมชนบ้านท่อ มีจำนวนครัวเรือน 521 ครัวเรือน จำนวน
ประชากร 1,898 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม แต่ปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มาก
พอสมควร (ยังไม่มี การสำรวจอย่างเป็นทางการ) และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่สะพานระหว่างถนนแม่หยวก-บ้านท่อ ไปจนถึงคลองชลประทาน

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่หอพักโอเคอร์ทไปตามถนนแม่หยวก-บ้านท่อ จนถึงหมู่บ้านเมืองลี้

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่แนวเขตหมู่บ้านเมืองลับ ไปตามคลองชลประทาน ไปถึงแนวเขตบ้านนายอุตรพันธ์ จันทรวโรจน์

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่หอพักโอคอร์ทไปตามคลองชลประทาน ไปถึงแนวเขตบ้านนายอุตรพันธ์ จันทรวโรจน์

7. **ชุมชนพัฒนาบ้านกู่เต้า** หรือชุมชนกู่เต้าตั้งอยู่บริเวณวัดกู่เต้า ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนเก่าแก่นับร้อยปี เริ่มจากการก่อสร้างวัดกู่เต้า หรือวัดเวฬุวนาราม ซึ่งเป็นบริเวณป่าไผ่เดิม โดยสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิของเจ้านายชาวพม่า ซึ่งเป็นผู้ปกครองเมืองเชียงใหม่ในสมัยมี เชียงใหม่เป็นเมืองขึ้นของพม่า ลักษณะเจดีย์เป็นรูปน้ำเต้าคว่ำ หรือรูปเตงโมซ้อนกัน 5 ลูก จึงได้ชื่อว่า กู่เต้า ซึ่งหมายถึงน้ำเต้าหรือเตงโม ประชาชนเป็นคนพื้นเมืองและชาวพม่าบางส่วนแต่ถูกกลืนชาติพันธุ์เป็นคนไทยเหนือแล้ว ชุมชนกู่เต้า ก่อตั้งเป็นชุมชนในเขตปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2543 มีประธานชุมชนคนแรกคือ นายทองพูน ท้าวเป้ง และเมื่อปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน มีนายขยงยุทธ จันทกุล เป็นประธานชุมชน มีจำนวนครัวเรือน 325 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,113 คนปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มากพอสมควร (ยังไม่มีผลสำรวจอย่างเป็นทางการ) และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ผ่านแนวบ้านพักอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ไปตามถนนพัฒนาช้างเผือก ไปจนถึงโกดังกระเทียม

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่สนามกีฬาเทศบาลนครเชียงใหม่ตามแนวถนนสนามกีฬาไปจนถึงอนุสาวรีย์ช้างเผือก

ทิศตะวันออก บริเวณตลอดแนวคลองแม่ข่า (คลองเงิน)

ทิศตะวันตกบริเวณตลอดแนวถนนช้างเผือกฝั่งตะวันออก จนถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เรื่อยไปจนถึงตึกแถวติดสวนหย่อมอนุสาวรีย์ช้างเผือก

8. **ชุมชนเชียงใหม่** ตั้งอยู่ที่ถนนราชภาณิก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนเมืองเก่าแก่ขนาดกลาง อยู่ในบริเวณคูเมือง ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่าเป็นสถานที่ตั้งเมืองเชียงใหม่หลังจากเวียงกุมกามล่มสลายลง พ่อขุนเม็งรายปฐมกษัตริย์ของล้านนาได้ย้ายเมืองมาตั้งที่บริเวณวัดเชียงมั่น ชุมชนนี้ไม่มีรูปแบบการปกครองที่ชัดเจน อาศัยวัดเชียงมั่นเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคม สร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งให้กับชุมชน ต่อมาปี พ.ศ. 2544 โดยการนำของนายสมพงษ์ ไชยดี ได้จัดตั้งเป็นชุมชนเชียงใหม่ขึ้นกับเทศบาลนครเชียงใหม่ และประธานคนปัจจุบัน คือ นางรัชฎาพร บริจินดา ชุมชนเชียงใหม่มีจำนวนครัวเรือน 91 ครัวเรือน จำนวนประชากร 680 คนประชากรส่วนใหญ่

เป็นคนท้องถิ่นเดิมเนื่องจากเป็นชุมชนเก่าแก่ ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีอาชีพรับราชการ
ค้าขาย ลูกจ้างเอกชน และธุรกิจส่วนตัว และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือเริ่มตั้งแต่บริเวณร้านอาหารเขยเชียงใหม่ไปตามถนนศรีภูมิเรื่อยไปจนถึงสี่
แยกช้างเผือก

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่บริเวณตลาดบุญอยู่ ถนนราชวิถีไปจนถึงสี่แยกโรงเรียนยุพราชและ
อนุสาวรีย์สามกษัตริย์

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่สี่แยกตลาดบุญอยู่ไปตามถนนมูลเมือง ซอย 9 เรื่อยไปจนถึง
S.U.P คอรัท จนถึงร้านอาหารเขยเชียงใหม่

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่สี่แยกโรงเรียนยุพราชด้านถนนพระปกเกล้าเรื่อยไปตามแนว
ถนนจนถึงสี่แยกช้างเผือก

9. ชุมชนบ้านป่าเป่า ตั้งอยู่ที่ ถนนมณีนพรัตน์. 1 ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ซึ่งในอดีตเป็นป่าต้นเป่า จึงได้ชื่อชุมชนว่า ป่าเป่า ชุมชนนี้เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนที่อาศัย
อยู่มานานหลายร้อยปี โดยเข้ามาเช่าพื้นที่ธรณีสถิงของวัดป่าเป่าในการสร้างที่อยู่อาศัยตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา
ยาย จนถึงรุ่นลูกหลานในปัจจุบัน โดยมีวัดป่าเป่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งในเรื่องศาสนา การเมือง
กิจกรรมทางสังคม ต่อมาในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2544 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นกับเทศบาลนคร
เชียงใหม่ประธานชุมชนคนปัจจุบัน คือ นางสาวพรณีโททะยะ มีจำนวนครัวเรือน 135 ครัวเรือน
จำนวนประชากร 563 คนประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในตึกแถวที่เป็นร้านค้า มีอาชีพค้าขายต่าง ๆ และ
มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่อยู่ช่อมรดกจักรยานยนต์ถนนมณีนพรัตน์ ไปจนถึงแนวตึกแถวหน้า
หมู่บ้านอุณารีย์เรื่อยไปจนถึงร้านขายยาหน้า โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่บริเวณร้านหมูกระทะชุมแพไปตามถนนมณีนพรัตน์ไปจนถึงสาม
แยกน้ำพุถนนมณีนพรัตน์ข้าง โรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่บริเวณร้านหมูกระทะชุมแพไปตามถนนอัยยาคารไปจนถึงอยู่
ช่อมรดก จักรยานยนต์ถนนมณีนพรัตน์

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่เริ่มตั้งแต่สามแยกน้ำพุถนนมณีนพรัตน์ข้าง โรงเรียนเทศบาล
วัดเชียงยืนไปตามถนนสนามกีฬาจนถึงสามแยกร้านขายยาหน้าโรงเรียนเทศบาลวัดเชียงยืน

10. ชุมชนลำม้าง ตั้งอยู่ที่บริเวณช่วงตัดกันของถนนศรีภูมิถนนราชวิถี ถนนมูลเมือง และ
ถนนราชภาคนัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนลำม้างตั้งชื่อตามวัดลำม้างที่สร้างขึ้นมาพร้อม

กับการสร้างเมืองเชียงใหม่ โดยระหว่างปี พ.ศ. 1835 - 1839 พญามังรายได้เชิญพญาร่วง (พ่อขุนรามคำแหงกษัตริย์เมืองสุโขทัย) พญางำ (พญางำเมืองกษัตริย์เมืองกุฎกามยาวหรือพะเยา) มาร่วมปรึกษาหารือในการสร้างเมือง โดยมีที่ประทับอยู่ที่เวียงเล็ก หรือเวียงเชียงม่วน ซึ่งทางด้านทิศตะวันออกของเวียงเชียงม่วนเป็นป่าไม่มีหนองน้ำใหญ่ใช้เป็นที่เลี้ยงและล่ามช้างราชพาหนะของทั้งสามพระองค์ และของข้าราชการและเรียกชื่อว่าเวียงเชียงช้าง ต่อมาได้มีการสร้างวัดขึ้นที่ เวียงเชียงช้าง ตั้งชื่อว่า วัดลุ่มช้าง มีรูปปั้นช้างถูกล่ามไว้เป็นสัญลักษณ์ของวัด เมื่อมีวัดชุมชนจึงเกิดขึ้นตามมาและตั้งชื่อชุมชนตามชื่อวัด ว่า หมู่บ้านลุ่มช้าง ต่อมาปี พ.ศ. 2545 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนที่ 61 ของเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้นำชุมชนขณะนั้นคือ นายบุญขึ้น คำองค์ถิ่น และมีนางสาวจันทร์เมื่อด สุวรรณราช ประธานชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน มีจำนวนครัวเรือน 395 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,068 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และธุรกิจส่วนตัว และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่บริเวณสำนักงานสะอาดของแขวงนครพิงค์ ถนนศรีภูมิ ไปจนถึงหน้าร้านอาหารลาบเปิด ถนนศรีภูมิ ซอย 2

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่บริเวณบึงน้ำเซลล์ ข้างตลาดสมเพชร ด้านถนนราชวิถี เรื่อยไปจนถึงหลังสี่แยกตลาดบุญอยู่

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่บริเวณสำนักงานสะอาดของแขวงนครพิงค์ไปจนถึงบริเวณบึงน้ำเซลล์ ข้างตลาดสมเพชร ด้านถนนมูลเมือง

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่สี่แยกตลาดบุญอยู่ ถนนราชภาคนัย เรื่อยไปจนถึงวัดเชียงม่วน

11. ชุมชนศรีลานนา ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ถนนศรีลานนา ตำบลป่าตัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นนาข้าวมีลำเหมืองโดยรอบเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขัง ต่อมาได้มีการสร้างเป็นหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งส่วนมาก เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเข้าไปอาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ไม่มีวัด ไม่มีโรงเรียน ไม่มีป่าช้า ไม่มีที่สาธารณะของชุมชน หลังจากก่อตั้งได้ประมาณ 2 ปี คณะกรรมการชุมชนจำนวน 16 คน ได้ร่วมกันกู้เงิน คนละ 50,000 บาท ซื้อที่ดินบริเวณใกล้เคียงจำนวน 166 ตารางวา แบ่งขาย 120 ตารางวา โอนให้เทศบาลนครเชียงใหม่ 146 ตารางวา และโอนชุมชนให้ขึ้นอยู่กับเทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 1,000,000 บาท ให้เพื่อก่อสร้างสำนักงานของชุมชน เป็นอาคารตึก 2 ชั้น และสมาชิกในชุมชนร่วมสมทบทุน 130,000 บาท สร้างรั้วและอื่น ๆ และใช้สำนักงานเป็นที่พบปะ ประชุม จัดกิจกรรมของชุมชน สมาชิกของชุมชนมีความสามัคคี เข้มแข็ง มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีอย่างต่อเนื่อง โดยสมาชิกในชุมชนร่วมกิจกรรมอย่าง

ถั่วหน้า และยังมีความเข้มแข็งด้านการไม่ส่งเสริมให้มีสถานการพนัน สถานเริงรมย์ การจำหน่ายสุรา และยาเสพติดอีกด้วย ชุมชนมีจำนวนครัวเรือน 162 ครัวเรือน จำนวนประชากร 456 คนและมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่ถนนโชตนา ซอย 12 ไปจนถึงแนวเขตหมู่บ้านศรีลานนา

ทิศใต้ติดลำเหมืองสาธารณะ ของชุมชนยาวไปจนถึงธนาคารธนชาติ ถนนโชตนา

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่แนวเขตหมู่บ้านศรีลานนาใกล้กับคลองชลประทานด้านทิศเหนือของชุมชนไปจรดแนวเขตชุมชนทางด้านทิศใต้

ทิศตะวันตก เริ่มจากแนวเขตลำเหมืองสาธารณะติดกับธนาคารธนชาติ ไปจนถึงถนนโชตนา ซอย 12

12. ชุมชนป่าแพ่ง-วังสิงห์คำ ตั้งอยู่ที่แนวแม่น้ำปิง และถนนวังสิงห์คำ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีโบราณสถาน และมีวัดป่าแพ่ง เป็นโบราณสถานที่สำคัญในปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2544 เทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายเขตการปกครองไปครอบคลุมชุมชนนี้ ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 898 ครัวเรือน จำนวนประชากร 3,001 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม มีอาชีพ ค้าขาย รับจ้าง และรับราชการ แต่ปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มากพอสมควร (ยังไม่มีการสำรวจอย่างเป็นทางการ) และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่แนวเขตร้านเทนคาราโอเกะไปตามถนนหมู่บ้านอัมมัญญ ไปจนถึงโกดังเซ็นทรัล

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่เจดีย์ขาวข้างเทศบาลนครเชียงใหม่เรื่อยไปตามถนนวิชยานนท์ไปจนถึงวัดชัยศรีภูมิ

ทิศตะวันออก เริ่มจากแนวเขตร้านเทนคาราโอเกะไปตามแม่น้ำปิงและถนนวังสิงห์คำไปจนถึงเจดีย์ขาวข้างเทศบาลนครเชียงใหม่

ทิศตะวันตก เริ่มจากโกดังเซ็นทรัลไปตามถนนอัยยักรตามแนวคลองแม่ข่าไปจนถึงวัดชัยศรีภูมิ

13. ชุมชนเชียงยืน ตั้งอยู่ที่ ถนนสนามกีฬา ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัดเชียงยืนเป็นที่พึ่งพาอาศัยเหนียวจิตใจ เพราะแต่โบราณมาเจ้าผู้ครองนครที่จะเข้ามาเมืองเชียงใหม่ต้องมากราบพระสัพพัญญูเจ้า พระประธานวัดเชียงยืนก่อนเพื่อเป็นเดชและมงคลแก่บ้านเมืองและตัวเอง ก่อนหน้านั้นได้มีการริเริ่มจัดตั้งเป็นชุมชนอยู่หลายครั้งแต่ไม่เป็นผลเพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน จนกระทั่งปี 2545 ได้ให้บัณฑิตอาสาเข้ามาเพื่อพัฒนาและทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน และ

เริ่มการก่อตั้งเป็นชุมชนเชียงยืนได้จนบัดนี้ ชุมชนเชียงยืนมีจำนวนครัวเรือน 521 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,835 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นเดิม แต่ปัจจุบันมีชาวต่างถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่มากพอสมควร (ยังไม่มีมีการสำรวจอย่างเป็นทางการ) และมีเขตพื้นที่ ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่บริเวณคิวดช้างเผือก ถนนสนามกีฬาไปตามถนนสนามกีฬาไปจนถึงสนามกีฬาเทศบาลนครเชียงใหม่

ทิศใต้เริ่มตั้งแต่สี่แยกน้ำพุถนนมณีนพรัตน์ไปจนถึงสามแยกวัดเชียงยืน

ทิศตะวันออกเริ่มตั้งแต่สามแยกวัดเชียงยืนไปตามถนนสนามกีฬา จนถึงหน้าสนามกีฬาเทศบาลนครเชียงใหม่

ทิศตะวันตกเริ่มตั้งแต่บริเวณคิวดช้างเผือก ถนนสนามกีฬาไปจนถึงสี่แยกน้ำพุตรงกันข้ามตลาดช้างเผือก

14. ชุมชนหมู่บ้านอุ่นอารี ตั้งอยู่ที่ถนนสนามกีฬา ซอย 1 ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ชุมชนหมู่บ้านอุ่นอารี เป็นชุมชนขนาดกลาง แต่เดิมพื้นที่เป็นท้องนาและแอ่งน้ำขนาดใหญ่ มีหนองน้ำอยู่ทั่วไป ทำให้เกิดน้ำท่วมทุกปี ต่อมาเจ้าของหมู่บ้านได้ทำการถมดินและจัดสรรให้เป็นหมู่บ้านขึ้นให้ชื่อว่าหมู่บ้านอุ่นอารี ต่อมาได้จัดตั้งขึ้นเป็นชุมชนขึ้นกับเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2545 และภายในชุมชนได้มีการก่อสร้างและหอพักเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกของชุมชนเกือบครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่ย้ายมาจากถิ่นอื่น ปัจจุบันมีนายสมาน สุรวาสย์ เป็นผู้นำชุมชน ชุมชนอุ่นอารีมีจำนวนครัวเรือน 106 ครัวเรือนจำนวนประชากร 545 คน และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่คลองร่องกระจะไปจนถึงคลองบ่าบัดน้ำเสียแม่ป่า

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่ร้านอาหารหมูจุ่มไปจนถึงอุโมงค์มรดสุริยา ถนนสนามกีฬา

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่คลองบ่าบัดน้ำเสียแม่ป่าเลียบบคลองแม่ป่า ไปจนถึงร้านอาหารหมูจุ่ม

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่คลองร่องกระจะไปจนถึงอุโมงค์มรดสุริยาติดแนวเขตชุมชนเชียงยืน

15. ชุมชนช่วงสิงห์พัฒนา ตั้งอยู่ที่ ถนนเวสาลี ซอย 5 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนขนาดใหญ่ แต่เดิมพื้นที่บริเวณนี้เป็นทุ่งนา มีบ้านเรือนไม่มากนัก เมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา ได้มีการสร้างถนนสุขุมวิทไฮเวย์สายเชียงใหม่ – ลำปาง ทำให้ประชากรย้ายมาอาศัยอยู่ใน

ชุมชนมากขึ้น และถนนภายในชุมชนยังเป็นทางลัดเข้าสู่ตัวเมืองเชียงใหม่ ทำให้มีรถสัญจรไปมาอยู่ตลอดเวลา ในเดือนมิถุนายน 2545 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นกับเทศบาลนครเชียงใหม่ ต่อมาทางเทศบาลนครเชียงใหม่ได้สร้างถนนใหม่ภายในชุมชน ทำให้บ้านเรือนดั้งเดิมมีสภาพพื้นที่ต่ำกว่าถนนที่สร้างขึ้นใหม่ จึงทำให้พื้นที่บริเวณชุมชนเกิดน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนชุมชนช่วงชิงพัฒนาจำนวนครัวเรือน 526 ครัวเรือนจำนวนประชากร 1,792 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และค้าขาย มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่ตลาดสดบริบูรณ์ ไปตามถนนโชตนา ซอย 5 ไปจนถึงลำเหมืองแม่ข่า

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่ซอยหลังวัดช่วงสิงห์ ไปตามถนนเชียงใหม่ – ลำปาง ผ่านสี่แยกช่วงสิงห์ไปจนถึงถนนซอยทุ่งพัฒนา

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่ถนนซอยทุ่งพัฒนาไปตามลำคลองแม่ข่า ไปจนถึงโรงโม่น้ำแข็ง ถนนโชตนา

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่ถนนซอยหลังวัดช่วงสิงห์ ไปตามคลองชลประทานจนถึงหลังสุสานจีน

16.ชุมชนวัดชมพูช้างม้อย ตั้งอยู่ในวัดชมพู เลขที่ 39 ถนนช้างม้อยเก่า ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ชุมชนวัดชมพูช้างม้อย เป็นที่ตั้งของวัดโบราณที่สำคัญ 3 วัด ได้แก่ วัดชัยศรีภูมิ ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าติโลกราช วัดหนองคำสร้างเมื่อ พ.ศ. 2380 และวัดชมพูสร้างมาประมาณ 600 ปี อดีตเป็นชุมชนแหล่งตีเหล็ก ทำมิด ขวานและขนมจีน และชุมชนนี้ประกอบด้วยชุมชนย่อย 4 แห่งคือ ชุมชนย่อยหนองลุ่ม ชุมชนย่อยวัดหนองคำ ชุมชนย่อยฝั่งตะวันออกติดคลองแม่ข่า และชุมชนย่อยวัดชมพู ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2546 ได้จัดตั้งเป็นชุมชนขึ้นกับเทศบาลนครเชียงใหม่ มีจำนวนครัวเรือน 309 ครัวเรือนจำนวนประชากร 1,080 คนประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมืองเดิม มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่วัดชัยศรีภูมิไปตามถนนวิชัยนันทน์ไปจนถึงสี่แยกถนนวิชัยนันทน์

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่สี่แยกน้ำพุ ถนนช้างม้อย ไปตามถนนช้างม้อยเรื่อยไปจนถึงสี่แยกศรีนครพิงค์

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่สี่แยกถนนวิชัยนันทน์ไปตามถนนราชวงศ์ ไปจนถึงสี่แยกศรีนครพิงค์

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่วัดชัยศรีภูมิไปตามถนนชัยภูมิ ไปจนถึงสี่แยกน้ำพุ ถนนช้างม้อย

17. ชุมชนวัดเซตวัน ตั้งอยู่ที่ระหว่างถนนช้างม้อย กับถนนท่าแพ เป็นชุมชนเมืองขนาดกลาง ในอดีตชาวบ้านในชุมชนอื่นเรียกชุมชนแห่งนี้ว่า “ชุมชนบ้านเม็งช้างม้อย” เพราะเป็นที่อยู่อาศัยของ ชาวเม็ง (มอญ) ในปัจจุบันมีลูกหลานที่สืบเชื้อสายชาวเม็งอยู่เป็นจำนวนมาก และมีผู้คนอพยพมาอาศัย อยู่ในชุมชนเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย รองลงมาคืออาชีพรับ ราชการและรับจ้างตามลำดับภายในชุมชนมีวัดเก่าแก่และสำคัญซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปและ เจดีย์ ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนในชุมชน คือ “วัดเซตวัน” และ “วัดอุทรายคำ” ซึ่งวัดอุ ทรายคำนี้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหยกองค์ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ในปี พ.ศ. 2546 ได้จัดตั้งเป็น ชุมชนรวมเข้าอยู่กับเทศบาลนครเชียงใหม่ มีจำนวนครัวเรือน 197 ครัวเรือนและมีจำนวนประชากร 585คน มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่สี่แยกน้ำพุถนนช้างม้อย ไปตามถนนช้างม้อยเรื่อยไปจนถึงหน้าวัด หนองคำ

ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่แยกประตูท่าแพ ถนนท่าแพ ไปจนถึงถนนท่าแพ ซอย 2

ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่ถนนท่าแพ ซอย 2 ด้านซ้ายมือหน้าวิระคอร์ท ไปจนถึงทาง แยกหน้าวัดหนองคำ

ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่สี่แยกน้ำพุ ถนนช้างม้อย ไปตามถนนชัยภูมิเรื่อยไปจนถึง แยกประตูท่าแพ ถนนท่าแพ

18. ชุมชนบ้านปิง ตั้งอยู่ที่ถนนราชวิถี ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เป็นชุมชน เก่าแก่ ตั้งอยู่ภายในเขตบริเวณเมืองเก่าหลังประตูท่าแพ ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาสนสถานเป็นส่วนใหญ่ โดย มีวัดอยู่ในชุมชนถึง 7 วัดคือ วัดบ้านปิง วัดอุโมงค์ วัดดวงดี วัดสำเภา วัดหมื่นล้าน วัดดอกคำและ วัดดอกเอื้อง อาชีพของชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและให้บริการ อาชีพรับจ้างและรับ ราชการตามลำดับ ในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา มีคนต่างถิ่นอพยพเข้ามาอยู่ในชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะใน ระยะ 5 ปีหลัง มีการสร้างอาคารขนาดใหญ่ เช่น เกสท์เฮาส์และอพาร์ทเมนต์จำนวนมาก ปัจจุบันมี จำนวนอาคารมากกว่า 10 หลัง รวมทั้งมีการขยายตัวของห้องเช่าทำธุรกิจต่างๆ จำนวนมาก ทำให้มี ของเสียเพิ่มขึ้นมากทั้งขยะและน้ำเสียจนเกินกว่าที่ทางระบายน้ำเดิมจะรองรับได้ ในปี พ.ศ. 2547 ได้มี

การจัดตั้งเป็นชุมชนตามการขยายการปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่ ชุมชนบ้านปิง มีจำนวนครัวเรือน 319 ครัวเรือน จำนวนประชากร 1,057 คน และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ เริ่มตั้งแต่สี่แยกน้ำพุ ถนนราชวิถีไปจนถึงศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่หลังเก่า
 ทิศใต้ เริ่มตั้งแต่สี่แยกโรงแรมมนตร์ไปตามถนนราชดำเนินไปจนถึงสี่แยกกลางเวียง
 ทิศตะวันออก เริ่มตั้งแต่โรงแรมมนตร์ไปตามถนนมูลเมือง ไปจนถึงสี่แยกน้ำพุ ถนน
 ราชวิถี
 ทิศตะวันตก เริ่มตั้งแต่สี่แยกกลางเวียง ไปตามถนนพระปกเกล้า ไปจนถึงศาลแขวง
 จังหวัดเชียงใหม่หลังเก่า

19. ชุมชนหลังกอก ตั้งอยู่ที่ บริเวณจุดตัดระหว่างถนนเชียงใหม่ – ลำปาง กับถนนโชตนา เป็นชุมชนเกิดใหม่ หลังจากวิทยาลัยครูเชียงใหม่มีการขยายตัวมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นทำให้มีผู้คนอพยพมาตั้งถิ่นฐานและค้าขายมากขึ้นชื่อ “หลังกอก” มาจากคำว่า ตรอกหรือซอย ที่เป็นตลิ่งทางเดินลงมาทุ่งนาของชาวบ้าน ซึ่งใช้สัญจรเป็นประจำ ทำให้เกิดเป็นทางเดินขนาดใหญ่ที่เป็นทางลาดชันต่อมาได้พัฒนากลายเป็นตรอกทางเดินของชาวบ้าน ในปัจจุบันทางดังกล่าวได้พัฒนาเป็นถนนชื่อถนนหลังกอก และได้นำมาตั้งเป็นชื่อชุมชนหลังกอก และจัดตั้งเป็นชุมชนของเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2553 ในปีที่ทำการศึกษาพบว่า เทศบาลนครเชียงใหม่ยังไม่ได้สำรวจจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการ แต่มีการกำหนดอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดถนนเชียงใหม่ – ลำปาง

ทิศใต้ ติดถนนพัฒนาช้างเผือก และลำห้วยหลังกอก

ทิศตะวันออก ติดคลองแม่ข่า

ทิศตะวันตก ติดถนนโชตนา

20. ชุมชนเอื้ออาทรป่าตัน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือสุดของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ บริเวณติดริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงเป็นชุมชนตั้งขึ้นใหม่ โดยแท้จริงแล้วเป็นบริเวณที่สร้างที่อยู่อาศัยในโครงการเอื้ออาทรของการเคหะแห่งชาติ ลักษณะทางการภาพเป็นตึกสูง 5 ชั้น จำนวน 31 ตึก มีรั้วกั้นอาณาเขตแน่นอน มีทางออกเพียงทางเดียว มีประชาชนเริ่มเข้ามาอาศัยประมาณเดือนมกราคม 2552

ประชากรมีความหลากหลายสูง ทั้งศาสนา วัฒนธรรมและพื้นเพดั้งเดิม หรือการศึกษา มีความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมันเนื่องจากไม่เคยรู้จักกันมาก่อน แนวความคิด ทศนะ วิสัยทัศน์ ล้วนแตกต่าง จึงต้องใช้ความพยายาม ความอดทนสูงในการรวมตัวให้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ชุมชนเอื้ออาทรป่าต้นได้รับการจัดตั้งเป็นชุมชนครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2553 มีประธานชุมชนคนแรกคือ นายสมโภชน์ ขาวหิรัญชุมชนนี้ยังไม่ได้มีการสำรวจจำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการ แต่มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขต อำเภอแม่อิง

ทิศใต้ ติดบ้านพักของเขตหมู่บ้านเทียมพร

ทิศตะวันออก ติดถนนป่าต้น และริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง

ทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ว่างเปล่า และติดกับหมู่บ้านสุจิตอบางส่วน

การลงศึกษาพื้นที่ในแขวงนครพิงค์ ในการลงพื้นที่เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2554 พบว่า แขวงนครพิงค์มีชุมชน 20 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนกู่เต้า (คุณยงยุทธ จันทกุล) ชุมชนเชียงยืน (คุณยุพา เตียนชนา) ชุมชนป่าเป้า (คุณพรณี โพธิ์ทะยะ) ชุมชนอุ่มอารี (คุณสมาน สุลาวัลย์) ชุมชนล้ามช้าง (คุณจันทิพย์ สุวรรณราช) ชุมชนเชียงมัน (คุณรัชฎาภรณ์ พรจินดา) ชุมชนชมพู (คุณทองเอก ปินตาแก้ว) ชุมชนบ้านปิง (คุณศิวารมณ ชันทะปราชญ์) ชุมชนเขตวัน (คุณบุญหยาง โยธามะ) ชุมชนป่าแพ่ง (คุณสกลธร ชันศรีมา) ชุมชนศรีมลล (คุณกรเดช ธรรมสิทธิ์) ชุมชนป่าต้น (คุณอำนาจ กรุณา) ชุมชนเอื้ออาทร (คุณสมโภช) ชุมชนเทียมพร (คุณบุญเลิศ บุญมาลัย) ชุมชนเมืองลัง (คุณณรงค์ เจริญสุข) ชุมชนแม่หยวก (คุณอาทิตย์ แดงสวัสดิ์) ชุมชนช่วงสิงห์ (คุณหมั่ง จินดาณิ) ชุมชนศรีลานนา (คุณสุนทร วีระประพันธ์) ชุมชนหลังกอก (คุณรัตน์ ปาละพงศ์) ชุมชนบ้านท้อ (คุณสมศักดิ์ จันทะพร) พบว่า ชุมชนมีความต้องการในเรื่องต่อไปนี้

ปัญหาทางการศึกษา

1. โรงเรียนเทศบาลมีนักเรียนที่เป็นคนต่างด้าวประมาณ 80% ของจำนวนทั้งหมด ควรมีส่งเสริมความรู้ด้านภาษาไทยใหญ่ ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยเพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน
2. เยาวชนบางกลุ่มในชุมชน ที่ฐานะทางบ้านไม่ดีได้แค่เรียนแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่

6 และไม่ได้เรียนต่อ จะมีปัญหาด้านความมั่นคงในชีวิต และอาจหันไปประกอบอาชีพที่ไม่ดี ภาครัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้เรียนต่อจนจบชั้นปริญญาตรี

3. ผู้สูงอายุมีจำนวนมาก รวมถึงว่างงานและไม่สามารถสร้างรายได้เลี้ยงชีพตนเองได้ จึงควรหากิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มรายได้และดูแลตนเอง

4. จัดทำโครงการศึกษาวันเสาร์ – อาทิตย์ ลดความเสี่ยงและสร้างคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นด้วยการให้การศึกษา ได้แก่ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ แก่เด็กในชุมชน วันละ 1-2 ชั่วโมง

5. ควรร่วมกันศึกษารูปแบบของชุมชน กวาระเบียบ เรียนรู้ร่วมกัน และอยู่ด้วยกัน อย่างประนีประนอม

ปัญหาคนต่างด้าว

1. ปัญหาคนต่างด้าว (เช่น ไทยใหญ่ มูเซอ ลาหู่) ที่มาเช่าอยู่ในพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้แก่ ปัญหาสุขภาพติด ลักขโมย ทะเลาะวิวาทปัญหาลักขโมย เช่น ขโมยของของคนในชุมชน ฝ่าท่อ / ถังแก๊ส / จักรยาน ฯลฯ และปัญหาด้านอุบัติเหตุ (มอเตอร์ไซด์) สร้างปัญหาด้านจราจร เนื่องจากไม่รู้กฎจราจรจึงทำให้เกิดอุบัติเหตุเคยแก้ไขด้วยวิธีการที่ให้ฝ่ายกฎหมายเข้ามาแก้ไข แต่ไม่ได้ผล ชาวไทยใหญ่ที่นับถือศาสนาคริสต์จะประพฤติตัวดี แต่กลุ่มที่มีปัญหาได้แก่กลุ่มที่นับถือผีจึงควรมีการสร้าง ความเข้าใจ และสอดคล้องดูแลอย่างใกล้ชิด

2. การเช่าห้องอยู่อย่างแออัด เช่น 1 ห้อง อยู่กัน 20 คน ต่อ 1 ห้องน้ำ ก่อให้เกิดสิ่งปฏิกูล (อุจจาระ / ปัสสาวะ) เรี่ยราดตามที่สาธารณะ)

3. ปัญหาด้านโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคเท้าช้าง โปลิโอ วัณโรคซึ่งมาพร้อมกับชนเผ่าเหล่านี้ ทางชุมชนเคยให้การช่วยเหลือแต่ไทใหญ่ไม่ยอมร่วมมือ ทำให้เกิดภาวะเสี่ยงจากการติดโรคในชุมชนจึงควรแก้ปัญหาด้วยความร่วมมือของชาวไทยใหญ่

4. ปัญหาด้านค้าประเวณี (ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00) ขาดความสนใจจากตำรวจ เมื่อเกิดปัญหาแจ้งความแล้วไม่ค่อยมาตรวจสอบ การค้าประเวณี เดิมเป็นคนเมือง ปัจจุบันไทยใหญ่หันมายึดอาชีพนี้กันมาก ส่วนผู้ให้บริการเป็นคนทั่วไป ผู้ให้บริการเป็นไทยใหญ่และชาวเขา (ลีซอ) และเจ้าหน้าที่ละเลยการกระทำหน้าที่ (ส่วย) ส่งผลให้เกิดโรคติดต่อ ได้แก่ โรคเอดส์ (กลายเป็นภาระของคนในชุมชน) การทะเลาะวิวาทของผู้ให้บริการ สร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีให้แก่ชุมชน ฯลฯ

ปัญหาจากคนในชุมชนเอง

1. ปัญหาเรื่องร้านเกมส์ ซึ่งมีเกือบทุกซอย มอมเมาเยาวชน เช่น นักเรียนโรงเรียนเทพดินทร์เลิกเรียนแล้วรีบมาเล่นเกม / ร้านเหล้า บริเวณ ม.ราชภัฏเชียงใหม่ (1 ตารางกิโลเมตร)
2. ปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในเครื่องบิน / นักศึกษาหญิงที่ดื่มสุรา (ในเครื่องบิน) เสี่ยงจนถึงดี 2-3
3. ปัญหาการจราจรหน้าหอพัก ไม่มีที่จอดรถต้องนำรถออกมาจอดในที่สาธารณะ (เจ้าของหอพักต่อเติมที่จอดรถเป็นห้องเช่าเพื่อให้เช่า ละเลยความรับผิดชอบต่อชุมชน)

ปัญหาล้างแควล้อม

1. คลองร่องกระแจะมึ่น้ำเน่าเสียและมีขยะมาก มีน้ำท่วมทุกปีหรือทุกครั้งที่ฝนตกหนักนอกจากนี้โรงน้ำแข็งของเอกชน ก่อให้เกิดมลภาวะด้านเสียง ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ (คลองร่องกระแจะ) จึงควรมีที่คัดขยะในคลองร่องกระแจะ
2. ปัญหาควันจากร้านอาหารที่มีการ บังยั้งจึงควรให้ความรู้เรื่องการจัดการควันและการป้องกันตนเอง

ปัญหาด้านวัฒนธรรม ประเพณี

1. ในชุมชนไม่มีการสานต่อวัฒนธรรมพื้นเมืองเยาวชนไม่ให้ความสนใจ แต่สนใจเรียนพิเศษมากกว่าเคยใช้บ SML สนับสนุนการสืบสานกลองตึงโนง (นายถา สุจริตธรรม มีชื่อเสียงมาก) ให้แก่เยาวชนแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ (แม่เรื่อง – น้อยใจยา ครูสอนฟ้อน) มีแต่พ่อครูแม่ครูเท่านั้นที่สืบสานวัฒนธรรม (เช่น บวชลูกแก้วเมือง ลีเก พิธีไม่ยิ่งใหญ่แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าปอยส่างลอง ซึ่งเป็นประเพณีของชาวไทใหญ่ (ปลายเดือนมีนาคมของทุกปี) การเลื่อมล้ำของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมถูกกลืนเนื่องจากคนที่เห็นหน้าให้ความสำคัญของประเพณีไทใหญ่มากกว่าประเพณีไทยดั้งเดิม ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเข้าใจผิดว่าเป็นประเพณีท้องถิ่น)
2. เด็กวัยรุ่นไม่สนใจศาสนา คนที่ไปวัดส่วนมากจะเป็นคนสูงอายุ คนวัยกลางคน ส่วนวัยรุ่นหรือเด็กที่พบจะว่าไปวัดจะเป็นคนต่างด้าว วัยรุ่นท้องถิ่นไม่ค่อยเข้าวัด จึงควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมเพื่อเป็นการขัดเกลา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม
3. ด้านศิลปวัฒนธรรมจะต้องขึ้นทะเบียนโบราณสถาน โบราณวัตถุ เจดีย์วัด อนุสาวรีย์ ให้ความดูแลทำนุบำรุงโบราณสถาน และโบราณวัตถุ ฯลฯ

ภาพที่ 2.4 การลงพื้นที่เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน

จากการศึกษาพื้นที่ข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยและชุมชนเห็นว่าการพัฒนาทางการศึกษาจะตอบสนองความต้องการของชุมชน และจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิตและในสังคมดังคำพังเพยที่ว่า "มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน" เพราะวิชาความรู้ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เราสามารถแสวงหาและพัฒนาตนเองได้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาจะเป็นหนทางแห่งการพัฒนาชีวิตและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือนอกระบบโรงเรียน เพราะหากชุมชนและสังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกด้านก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองซึ่งโดยทั่วไปจะสร้างให้คนมีศักยภาพ ดังนี้

1. การเข้าถึงความรู้ข่าวสารข้อมูลติดตามสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และการได้รับโอกาสที่ดีต่าง ๆ
2. เป็นคนช่างสังเกต มีความคิดสร้างสรรค์สร้างมุมมองที่หลากหลายจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ทั้งการคิดแบบวิเคราะห์และสังเคราะห์ แยกแยะเหตุผล ข้อดี ข้อเสีย จากปัญหาและอุปสรรค
3. สนใจใฝ่รู้ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ โดยวิธีการอ่าน เช่น อ่านหนังสือการฟังข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมปฏิบัติจริงการทดลองทำจริง

4. เข้ารับการอบรมความรู้ การฝึกอาชีพฝึกฝนทักษะหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการทำงาน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและเพิ่มพูนความรู้พัฒนาตนเอง

5. ไม่หยุดแสวงหาความรู้เพียงในตำรา เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (learning by doing) ทำให้รู้และเข้าใจอย่างแท้จริงเพราะเชื่อว่าประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติเป็นการเก็บเกี่ยวและสร้างความรู้อย่างหนึ่ง

ข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับแขวงนครพิงค์

1) สถานประกอบการและสถานบริการในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

จากการสำรวจสถานประกอบการในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถแสดงจำนวนสถานประกอบการโดยแยกตามแขวง ๔ แขวงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.10 แสดงจำนวนสถานประกอบการด้านการพาณิชย์และสถานบริการในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2555

รายการ	แขวง				ยอดรวม
	นครพิงค์	กาวิละ	เม็กราย	ศรีวิชัย	
โรงพยาบาล	4	4	5	4	17
สถานพยาบาลและคลินิก	60	32	89	134	315
ธนาคาร	31	12	30	30	103
อาคารชุด	9	17	7	17	50
โรงแรม	44	29	84	58	215
หอพัก	282	167	163	419	1,031
ศูนย์การค้า	3	1	6	4	14
ตลาด	11	4	2	5	22
ร้านอาหาร	129	69	101	199	498
ปั้มน้ำมัน	6	8	7	6	27

ตารางที่ 2.10 แสดงจำนวนสถานประกอบการด้านการพาณิชย์และสถานบริการในเขตเทศบาลนคร
เชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2555 (ต่อ)

รายการ	แขวง				ยอดรวม
	นครพิงค์	กาวิละ	เม็ງราย	ศรีวิชัย	
สุสาน/ป่าช้า	5	4	3	2	14
รวม	584	347	497	878	2,306

ที่มา : ส่วนพัฒนารายได้ สำนักการคลัง สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่

2) โรงงานอุตสาหกรรม

ในปี 2555 เทศบาลนครเชียงใหม่ มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดจำนวน 226 แห่ง

ตารางที่ 2.11แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม แยกตามแขวง

แขวง	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม(แห่ง)
นครพิงค์	60
กาวิละ	81
เม็ງราย	47
ศรีวิชัย	38
รวม	226

ที่มา : ส่วนพัฒนารายได้ สำนักการคลัง สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่

ช่วงเวลาการจัดประเพณีเทศกาลและงานบุญต่างๆ ในเขตเมืองเชียงใหม่

ประเพณีและศิลปวัฒนธรรม

ประเพณีของชาวเชียงใหม่ ได้สร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาพบเห็น นักท่องเที่ยว
และผู้มาเยือนเป็นอย่างมาก ประเพณีต่างๆถือเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัส

บรรยากาศของเมืองเชียงใหม่ และมีความปรารถนาที่จะเข้าร่วมประเพณีเทศกาลและงานบุญต่างๆ โดยในแต่ละเดือนมีประเพณีงานบุญที่สำคัญต่างๆ ดังนี้

ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีสำคัญของชาวเหนือหรือชาวล้านนาอันสืบเนื่องมาจากอดีตกาลที่จะยึดถือเป็นช่วงเปลี่ยนศักราชใหม่ และมีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เพื่อแสดงความกตัญญู คนเมืองจึงเรียกประเพณีนี้ว่า “ป๋าเวณีปี๋ใหม่” หรือถือเป็นปีใหม่สำหรับคนเมือง หรือ “ปี๋ใหม่เมือง” โดยจะมีการจัดงานประเพณีระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี

ประเพณีเข้าอินทิล

อินทิล เป็นชื่อเรียกเสาหลักเมืองเชียงใหม่ ทุกปีชาวเชียงใหม่จะทำพิธีบูชาเสาอินทิลหรือเสาหลักเมืองที่ชาวเชียงใหม่เรียกว่า “การใส่ขันดอก” มักจะจัดกันในช่วงเริ่มต้นของฤดูการเพาะปลูก เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ชาวบ้านที่กำลังจะทำการเพาะปลูก และเป็นการบูชาเสาหลักเมืองเพื่อให้บ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข วันที่จัดงานประมาณปลายเดือนพฤษภาคมย่างเข้าเดือนมิถุนายน โดยวันแรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๘ เรียกว่า “วันเข้าอินทิล” และวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๙ เรียกว่า “วันออกอินทิล”

ประเพณีเดือนยี่เป็งเชียงใหม่

ประเพณีการลอยกระทงทางภาคเหนือเรียกว่า “ประเพณียี่เป็ง” เป็นงานประเพณีที่สำคัญในเดือนสิบสองหรือตรงกับวันเพ็ญเดือนยี่ ขึ้น ๑๔-๑๕ ค่ำ โดยจะมีการปล่อยโคมลอยเพื่อเป็นการบูชาพระธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ มีการจุดดอกไม้ไฟ ประทัดกระทง ขบวนแห่นางนพมาศ

งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ

งานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับจัดขึ้นเดือนกุมภาพันธ์ ในงานจัดให้มีการประกวดสวนหย่อมพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ ภาคเช้าของงานจะจัดให้มีขบวนรถบุปผชาติ และนางงามบุปผชาติ แห่จากบริเวณหน้าสถานีรถไฟ ผ่านสะพานนวรัฐไปสู่สวนสาธารณะหนองบวกหาด

7. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาท้องถิ่น หมายถึง การนำหลักสูตรแกนกลางทั้ง เอกสาร หรือหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่พัฒนามาจากส่วนกลาง มาปรับ ขยาย หรือเพิ่ม หรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และการอนุรักษ์วัฒนธรรม ท้องถิ่นซึ่งใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539, หน้า 107) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรระดับท้องถิ่น ว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานและบุคคลท้องถิ่นจัดให้ผู้เรียนตามสภาพ และ ความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ขณะเดียวกัน นิคม ชมพูลอง (2545, หน้า 124) ยังได้ให้ความหมายไว้ ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคือกรที่ท้องถิ่นปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมเสริม ปรับรายละเอียดเนื้อหาวิชาใหม่ เพื่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น โดยสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลาง หรือหลักสูตรแม่บท

กรมวิชาการ (2539, หน้า 28) ได้กล่าวถึงแนวทาง และลักษณะการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับท้องถิ่น ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นสามารถกระทำได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยไม่ทำให้นื้อหาและคาบเวลาเปลี่ยนแปลง ไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับรายละเอียดเนื้อหา เป็นการพัฒนา หลักสูตรโดยการลด หรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวข้อ หรือขอบข่ายที่ระบุไว้ในคำอธิบาย ของทุกกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้ ต้องไม่ทำให้วัตถุประสงค์หัวข้อ หรือขอบข่ายเนื้อหาและคาบเวลาเรียน ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไป

3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ระดับนี้ เป็นการปรับปรุงเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีอยู่ หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอน ขึ้นมาใหม่ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหาของทุกกลุ่มประสบการณ์ หรือรายวิชาต่างๆ และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

4. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการจัดทำรายวิชา หรือวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ การ พัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้ เนื้อหารายวิชาที่ทำขึ้นมาใหม่จะต้องไม่เป็นเนื้อหาซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่มี อยู่แล้วในหลักสูตรแม่บท เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเสนอให้ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ จึงจะสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้

ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่นที่ดี

หลักสูตรระดับท้องถิ่นที่ดีที่โรงเรียนจัดทำ และพัฒนาขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิต สภาพ เศรษฐกิจ สภาพสังคมตามปรากฏจริงในท้องถิ่น ควรมีเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ที่จำเป็น 5 ประการ คือ

1. เป็นสภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมของท้องถิ่น
2. เป็นสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น
3. ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพื่อพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น
4. ช่วยให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น มีความรักถิ่น และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพดีขึ้น
5. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่นักเรียนเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูงสุด

8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

8.1 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึงการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมา ผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) คือ หลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาของวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละรายวิชาหมดไป เช่นเดียวกัน การเรียนการสอนที่ดำเนินการด้วยวิธีบูรณาการเราเรียกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ(Integrated Instruction) คือเน้นที่องค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญยิ่งกว่าการบอกเนื้อหาของครู (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ : 2543) วัฒนา ระงับทุกข์ ได้ให้ความหมายของบูรณาการว่า “ การนำศาสตร์ต่าง ๆ มาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง” ในขณะเดียวกัน ชนาธิป พรกุล ได้ให้ความหมายของบูรณาการว่า “ การเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ทุกชนิด ที่บรรจุอยู่ในแผนของหลักสูตร เป็นการเชื่อมโยงแนวนอนระหว่างหัวข้อและเนื้อหาต่างๆที่เป็นความรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การบูรณาการทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และรู้ในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง การบูรณาการความรู้เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะในยุคที่มีความรู้ ข้อมูลข่าวสารมาก จึงเกิดเป็นหลักสูตร

ที่เรียกว่า หลักสูตรบูรณาการ (Integrated curricula) ซึ่งพยายามสร้างหัวเรื่อง (Themes) ในโปรแกรมวิชาโดยนำความคิดหลักในวิชามาสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับวิชาอื่นด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถทำได้ 2 วิธี คือวิธีแรกผสมผสานความรู้ในสาขาต่างๆ เข้าด้วยกัน วิธีที่สองคือผสมผสานกระบวนการสอน / กระบวนการเรียนรู้ / ปฏักฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสามารถด้านสติปัญญา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

การบูรณาการทำได้หลายระดับ โดยเป็นการบูรณาการระหว่าง

- 1) ความรู้ของวิชาต่าง ๆ (บูรณาการหลักสูตร)
- 2) ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ (บูรณาการกระบวนการเรียนการสอน)
- 3) พัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ (จิตพิสัย) เน้นทั้งความรู้และเจตคติ

ค่านิยม ความสนใจ สุนทรียภาพ

- 4) ความรู้และการกระทำ เน้นทั้งความรู้และทักษะพิสัย
- 5) สิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
- 6) สิ่งที่เรียนในโรงเรียนต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิต สามารถนำไปพัฒนา

คุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น

รูปแบบของการบูรณาการ (Models of Integration)

1. **บูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction)** ผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เข้าในการเรียนการสอนของตน เป็นการสอนตามแผนการสอนและประเมินผลโดยผู้สอนคนเดียว วิธีนี้จะทำให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้

2. **บูรณาการแบบขนาน (Parallel Instruction)** ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากันต่างคนต่างสอน แต่ต้องมีการวางแผนเพื่อสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน ระบุสิ่งที่ทำร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอดและปัญหานั้น ๆ อย่างไร ในวิชาของแต่ละคน ใครควรสอนก่อน-หลัง งานหรือการบ้านที่มอบหมายให้

ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาร่วมกัน การสอนแต่ละวิชาจะเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวิชา

3. บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction)การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้คล้ายกับบูรณาการแบบขนาน คือ มีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน มาวางแผนเพื่อสอนร่วมกัน โดยกำหนดว่าจะสอนหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนตามแผนการสอนของตน แต่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานหรือโครงการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมโยงความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนสร้างชิ้นงานได้ ผู้สอนแต่ละวิชากำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลชิ้นงานของผู้เรียนในส่วนวิชาที่ตนสอน

4. บูรณาการแบบข้ามวิชา หรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) ผู้สอนที่สอนวิชาต่าง ๆ ร่วมกันวางแผน ปรัชญาหรือ กำหนดหัวเรื่อง/ความคิดรวบยอด/ปัญหาเดียวกัน จัดทำแผนการสอนร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนเป็นคณะ (Team) โดยดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงาน/โครงการให้ผู้เรียนทำร่วมกัน ผู้สอนทุกวิชาร่วมกันกำหนดเกณฑ์เพื่อประเมินผลชิ้นงานของผู้เรียนร่วมกัน

เนื่องจากวิถีชีวิตจริงของคนเรามีเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความหมายสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ : 2543)

1. ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้อย่างมีความหมายเมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงโดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างไกลตัวออกไป
2. การขยายตัวของความรู้ในปัจจุบัน ขยายไปอย่างรวดเร็วมากมีเรื่องใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย จึงจำเป็นที่จะต้องเลือกสาระที่สำคัญและจำเป็นให้ผู้เรียนในเวลาที่มีเท่าเดิม
3. ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สำเร็จรูป และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้
4. เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันหรือเกี่ยวข้องกันควรนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนอย่างมีความหมาย ลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย

8.2 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้มุ่งเน้นการจัดกระบวนการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ได้กล่าวว่าการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยสมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544, หน้า 1-2) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Learners' Needs and Interests) โดยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการทำกิจกรรม การสอบถาม หรือให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายต่อหัวข้อต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะ
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุด
3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Constructionism) ให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง (Experiential Learning) สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง (Inquiry)
4. เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ (Metacognition) กล่าวคือ รู้วิธีการของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการได้อย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ และพัฒนาศักยภาพของตนอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง
5. เน้นการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่น จุดด้อย และพร้อมที่จะปรับปรุง หรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กัน เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม
7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ซึ่งอาจจัดได้เป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล

8.3 การเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ ความสามารถต่างกัน แต่จะต้องมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และความสำเร็จของกลุ่ม โดยมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก ให้ความไว้วางใจกัน สมาชิกร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนในกลุ่ม ขอมรับบทบาทและผลงานของเพื่อน มีการฝึกฝนทักษะทางสังคมเพื่อทำงานกลุ่ม โดยยึดหลักความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ์ (2544, หน้า 3) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ใช่วิธีการจัดผู้เรียนเข้าร่วมกลุ่มกันแบบธรรมดา แต่เป็นการจัดกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือ และเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ Vermette (อ้างในชาลินี สุขมิลินท์, 2544) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. เริ่มต้นอย่างเหมาะสมและชัดเจน โดยที่ผู้สอนจะต้องสังเกตพฤติกรรม บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดี และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในงานที่ทำ
2. กิจกรรมที่จะต้องมีความชัดเจน มีวิธีการ และการประเมินผลชัดเจน น่าสนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของแต่ละบุคคลในกลุ่มเพื่อสนับสนุน รับผิดชอบ และก่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้
3. มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่ม โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความสามารถ และความรับผิดชอบของตนเองอย่างเต็มที่
4. ควบคุมสถานการณ์ สังเกตการณ์มีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ แก้ปัญหาในกรณีที่เกิดความสับสนเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม
5. รวมพลังสมาชิกในกลุ่ม นำความสามารถที่หลากหลายของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อแสดงความแข็งแกร่ง และความสามารถของกลุ่มในการทำงานและการแก้ปัญหาาร่วมกัน

6. ให้รางวัลอย่างเหมาะสม โดยการใช้คะแนนเพื่อก่อให้เกิดผลในทางบวก ในด้านความรู้สึที่ดีในการทำงานกลุ่ม โดยยึดหลักว่า กลุ่มควรจะได้รับประโยชน์มากขึ้น ถ้าสมาชิกทุกคนทำคะแนนได้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

7. ทำงานกลุ่มเป็นประจำ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และควรให้มีการประเมินผลงานด้วยการทบทวนความรู้เดิมจากเพื่อน หรืออภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

8. ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และให้กลุ่มดำรงอยู่อย่างครบถ้วน โดยผู้เรียนเกิดจิตสำนึกที่จะวิจารณ์ มีปฏิสัมพันธ์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บัณฑิต ไชยวงศ์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านปางมะหาด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า แผนการสอนเรื่อง เมืองสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมกับชุมชน นักเรียนมีผลการเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และต้องการอนุรักษ์พัฒนาอาชีพนี้ไว้

ดาร์ตัน ผุสดี (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่อง ซึ่ง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลปรากฏว่า ได้แผนการสอนดนตรีล้านนาเรื่อง ซึ่ง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในท้องถิ่นภาคเหนือ นักเรียนมีผลการเรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก และระดับดี และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ครูและนักเรียนเห็นด้วย และมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนาเรื่องซึ่ง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

อรรพร เกษทอง (2547) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ตุ๊กล้านนาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทดลองใช้หลักสูตรดังกล่าว เยาวชนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีทักษะการปฏิบัติงานอยู่

ในระดับดีมาก ส่วนความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์ตุ๊กตาด้านนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

กนกวรรณ งามลวี (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อ สืบทอดภูมิปัญญาการปั้นตุ๊กตาชาววัง เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการปั้นตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จ ซึ่งพบว่า องค์ความรู้การปั้นตุ๊กตาชาววังเป็นองค์ความรู้ ที่มีการถ่ายทอดผ่านภูมิปัญญาที่สามารถสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษาได้ โดยมีองค์ประกอบหลักสูตรครบถ้วนตามหลักวิชาการ ซึ่งการมีการนำหลักสูตรนี้ไปใช้อย่างแพร่หลาย ก็จะเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยอันมีคุณค่าให้คงอยู่คู่สังคมไทยต่อไป

ปัทมา มารีปนภพ (2547) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นใน วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกันเพื่อศึกษา พัฒนาการทางภาษาอังกฤษด้านทักษะการพูดและเขียนและเพื่อเปรียบเทียบความรู้ทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดดอนจั่น จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 20 คน ผลปรากฏว่า ความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านทักษะการพูดและเขียนของ นักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นหลังจากการจัดการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ และความรู้ทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ธรรสกรณ์ อัญญโพธิ์ (2555) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สาระการ พัฒนาสังคม เรื่อง วิถีวัฒนธรรมและการดำรงอยู่ของไทพวนอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก สำหรับ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า หลังจากทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีคะแนน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป และ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นสาระการพัฒนาสังคม เรื่องวิถีวัฒนธรรมและการ ดำรงอยู่ของไทพวนอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ณัฐยา ศิริสวัสดิ์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ศิลปกรรม วัฒนธรรมประเพณีบ้านท่าแร่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณีบ้านท่าแร่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นสูงกว่าก่อนทดลองใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ และสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

